

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú. ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY PACHATELŮ
SÉRIOVÝCH A MASOVÝCH VRAŽD**

Autor práce: Denisa Julie Neumannová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Romana Morongová
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Denisa Julie Neumannová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Psychologické aspekty pachatelů sériových a masových vražd

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Psychological Aspects of Serial and Mass Murder Perpetrators

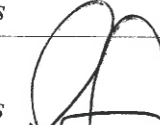
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Romana Morongová

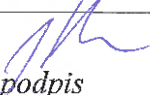
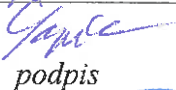

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Listopad, 2021

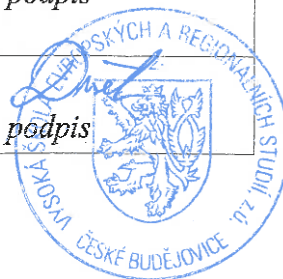
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je prokázat, že u sériových vrahů existuje určitý vztah mezi prožitým traumatem v dětství, a to zejména v podobě domácího násilí, a budoucího vraždění. Naopak u masových vrahů bude cílem prokázat, že tito pachatelé vraždí hlavně proto, aby se pomstili společnosti, a to většinou z důvodů nedocenění či křivdy. Dílčím cílem bude rozlišení typů těchto pachatelů a poukázání na vybrané vztahové prediktory či patologické fenomény vývoje, které se u těchto vrahů velmi často vyskytují.

Student: Denisa Julie Neumannová, DiS.	10. 1. 22 datum	podpis
Vedoucí práce: Mgr. Romana Morongová	10. 1. 22 datum	podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	24. 1. 2022 datum	podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	26. 1. 2022 datum	podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31. 1. 2022 datum	podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji *Mgr. Romaně Morongové* za cenné rady, podněty a připomínky při zpracování bakalářské práce.

ABSTRAKT

NEUMANNOVÁ, Denisa Julie. *Psychologické aspekty pachatelů sériových a masových vražd*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022, 70 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Romana Morongová.

Klíčová slova: psychologie, sériové vraždy, masové vraždy, psychické a fyzické týrání, sexuální zneužívání, příčiny mnohonásobných vražd

Tato bakalářská práce je věnována psychologii sériových a masových vrahů. Teoretická část je zpracována na základě odborné literatury a zabývá se základními pojmy mnohonásobných pachatelů. Další kapitoly jsou věnovány typologiím těchto pachatelů, behaviorálně patologickým fenoménům vývoje, psychopatologickým aspektům a patologickým aspektům.

Praktická část se zabývá hypotézami, které jsou zaměřeny na dětství sériových vrahů a na rostoucí trend šílených střelců v USA. Mimo jiné jsou představeny dva příběhy sériových a masových vrahů, na jejichž základě lze lépe proniknout do nitra těchto pachatelů. Na závěr je uveden rozhovor s vrahem, který je doživotně odsouzen za 2 spáchané vraždy a několik dalších trestných činů.

ABSTRACT

NEUMANNOVÁ, Denisa Julie. *Psychological Aspects of Serial and Mass Murder Perpetrators*. A bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022, 70 p., Supervisor: Mgr. Romana Morongová

Keywords: psychology, serial murders, mass murders, psychological and physical abuse, sexual abuse, causes of serial homicides

This bachelor's thesis is dedicated to the psychology of serial killers and mass murderers. Theoretical part is written on the basis of academic literature and concerns basic terms regarding serial offenders. Following chapters are focused on typology of these offenders, behavioral pathological phenomena of development, psychopathological aspects and pathological aspects.

The practical part concerns hypotheses which are focused on the childhood of serial killers and on the growing trend of insane shooters in the USA. Besides that, there are two stories of serial and mass killers which allow us to better understand and get to the core of these offenders. At the end of my theses there is an interview with a killer who has been sentenced for life for two committed murders and several other criminal offenses.

OBSAH

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	10
2 Základní definice mnohonásobných vrahů.....	11
3 Sérioví vrazi.....	13
3.1 Organizovanost vs. neorganizovanost.....	13
3.1.1 Organizovaní vrazi.....	13
3.1.2 Neorganizovaní vrazi.....	14
3.1.3 Smíšený typ.....	15
3.2 Typologie sériových vrahů.....	16
3.2.1 Vrah vizionář.....	16
3.2.2 Vrah z milosrdenství.....	17
3.2.3 Vrah misionář.....	17
3.2.4 Vrah z postu síly.....	18
3.2.5 Vrah hedonista.....	18
3.3 Vrah a dětství.....	20
3.3.1 Vrah jako oběť v dětství.....	20
3.3.2 Vrah jako agresor v dětství.....	21
3.4 Vybrané behaviorálně patologické jevy.....	23
3.4.1 Hostilita ke zvířatům.....	24
3.4.2 Enuréza.....	24
3.4.3 Záliby ve zbraních.....	25
3.4.4 Záliby v sektách.....	25
3.4.5 Fascinace ohněm.....	25
3.4.6 Denní snění.....	26
3.4.7 Inklinace k rasismu.....	26
3.4.8 Sebepoškozování.....	26
3.5 Vybrané psychopatologické aspekty.....	26
3.5.1 Psychotický typ.....	27
3.5.2 Psychopatický typ.....	27
3.5.3 Hraniční porucha osobnosti.....	27
3.5.4 Disociální porucha.....	27
4 Masoví vrazi.....	29
4.1 Typologie masových vrahů.....	29
4.1.1 Vrah z rodinného kruhu.....	29
4.1.2 Vrah motivovaný ziskem.....	30
4.1.3 Vrah ze zálohy.....	30
4.1.4 Vražda motivovaná sexem.....	30
4.1.5 Psychotický vrah.....	31
4.1.6 Pseudo-commando.....	31
4.1.7 Ideologický vrah.....	31
4.1.8 Vrah z profesního okruhu.....	32
4.1.9 Vrah učedník.....	32
4.1.10 Genocida.....	33
4.2 Vybrané patologické fenomény vývoje.....	33

4.2.1	Posttraumatická stresová porucha	33
4.2.2	Aspergerův syndrom	34
4.2.3	Misogynie	34
4.2.4	Hérostratův komplex	35
4.2.5	Hikikomori	35
4.2.6	Komplex méněcennosti a nadřazenosti	35
4.2.7	Mesiášský komplex	36
4.3	Útoky masových vrahů na školách	36
4.3.1	Profil pachatele	36
4.4	Run-Hide-Fight	38
4.4.1	Úteč	38
4.4.2	Schovej se	38
4.4.3	Bojuj	39
4.4.4	Co dělat, když dorazí zásahová jednotka	39
5	Metodika praktické části.....	40
6	Průzkum.....	41
6.1	Stanovení hypotéz	41
7	Kazuistika – sériový vrah Ted Bundy	44
7.1	Autorčin názor:	50
8	Kazuistika – masový vrah Anders Breivik	51
8.1	Autorčin názor	60
9	Konstruovaný rozhovor	62
9.1	Autorčin názor:	64
	Závěr.....	66
	Seznam literatury a zdrojů	67

ÚVOD

Sérioví a masoví vrazi se v posledních letech stávají velkým fenoménem. Na popularitě jim přidávají zejména nově vznikající dokumenty a filmy, které mapují jejich život a následné vraždění. Většinou jsou ale ve filmech vyobrazováni jako charismatičtí géniové, které je těžké dopadnout, čemuž tak ale většinou nebývá. Přestože v České republice k sériovým a masovým vraždám dochází naprosto výjimečně, v Americe je stále několik desítek nedopadených sériových vrahů a na jeden kalendářní den tam připadají 2 masové útoky.

Existuje několik teorií, které vysvětlují vznik pachatelů mnohonásobných vražd. Některé se zabývají změnami na mozku, jiné sociálním prostředím, ve kterém jedinec vyrůstal, a jiné zase psychologickými aspekty. Někteří naopak uvádí, že na vzniku těchto vrahů má podíl více faktorů dohromady.

Tato bakalářská práce je zaměřena zejména na psychologické aspekty a sociální prostředí pachatele v dětství a dospívání, a to z toho důvodu, že většina z nich zažila v dětství sexuální, psychické či fyzické násilí.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je prokázat, že u sériových vrahů existuje určitý vztah mezi prožitým traumatem v dětství, a to zejména v podobě domácího násilí, a budoucím vražděním. Naopak u masových vrahů bude cílem prokázat, že tito pachatelé vraždí hlavně proto, aby se pomstili společnosti, a to většinou z důvodů nedocenění či křivdy. Dílčím cílem bude rozlišení typů těchto pachatelů a poukázání na vybrané vztahové prediktory či patologické fenomény vývoje, které se u těchto vrahů velmi často vyskytují.

Teoretická část je tvořena pomocí analýzy literárních a elektronických zdrojů. Praktická část se skládá ze tří částí. První část je věnována kazuistice sériového a masového vraha, konkrétně Teda Bundyho a Anderse Breivika. V druhé části byly stanoveny tři hypotézy týkající se mnohonásobných vrahů a třetí část je tvořena rozhovorem, který proběhl pomocí korespondence, s doživotně odsouzeným dvojnásobným vrahem.

V druhé kapitole teoretické části jsou vymezené základní definice mnohonásobných vrahů, které jsou potřebné pro rozlišení těchto pachatelů.

Třetí kapitola je zaměřena na sériové vrahy, jejich typologii, dětství a vybrané behaviorálně patologické jevy, které jsou častým jevem u těchto pachatelů.

Čtvrtá kapitola se věnuje masovým vrahům, základnímu rozlišení těchto pachatelů na základě motivu vražd, dále jsou zde uvedeny vybrané patologické fenomény vývoje, které mohou být předpokladem možného budoucího vraždění. V poslední části této kapitoly jsou navíc zmíněné útoky na školách a metoda RUN-FIGHT-HIDE, která může pomoci lidem, kteří se ocitnou v budově se šíleným střelcem.

2 ZÁKLADNÍ DEFINICE MNOHONÁSOBNÝCH VRAHŮ

Když se řekne sériový nebo masový vrah, většina lidí v tom nevidí žádný rozdíl. Mezi těmito pachateli je ale rozdílů hned několik, a to ať už se jedná o profil pachatele, nějaké prediktory či právě způsob provedení.

Dlouhé roky tak bylo vymezení sériového a masového vraha stejné, a to konkrétně až do počátku 80. let 20. století. V těchto letech vznikaly různé definice, které byly založeny např. na celkovém počtu vražd, typu motivace nebo na časových aspektech vražd. Bylo nutné, aby byla vytvořena jednotná definice pro sériového vraha, která by zahrnula veškeré tyto aspekty.

Teprve až v roce 2005 vytvořila FBI (Federal Bureau of Investigation) pracovní skupinu několika celosvětových odborníků, která měla za cíl stanovit jednotnou formulaci. Členy této skupiny byli například lidé, kteří úspěšně vyšetřovali a následně zatkli sériové vrahy, soudci, ale i příslušníci soudu, kteří proti nim vedli trestní stíhání.¹ Nakonec tak byly vymezeny tři základní definice mnohonásobných vrahů:

Za sériovou vraždu je tak považováno: „*spáchání série dvou nebo více vražd jedním nebo více pachateli během odlišných akcí.*“² Mimo jiné se tato skupina shodla na tom, že jsou zde podobné faktory jak u sériových vražd, tak i u masových, které by měly být zahrnuty v této definici a tím je od sebe odlišit. Tím je právě jeden či více pachatelů, dvě a více obětí, jednotlivé případy se staly v různých událostech a v různých časech, přičemž časový rozdíl mezi vraždami pak odděluje sériové vraždy od těch masových.

Dále skupina přišla s vymezením masového vraha, což je: „*spáchání čtyř nebo více vražd během jedné akce a bez výrazného časového odstupu mezi vraždami.*“³ To znamená, že během jedné události zemře několik lidí – například masové střelby na školách, které jsou v USA běžným jevem.

Posledním mnohonásobným vrahem je pak tzv. „spree killer“, což v překladu znamená záchvatový vrah. Podle definice se tak jedná o: „*spáchání dvou nebo více vražd jedním nebo více pachateli bez cooling off periody.*“⁴ Cooling off perioda je důležitá, protože díky ní lze rozlišit sériového vraha od záchvatového. Cooling off perioda

¹ FBI. FBI - Federal Bureau of Investigation [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

² DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., s.15

³ Ibid.

⁴ Ibid.

v překladu znamená čas na rozmyšlenou, zvážení dalších činů a přerušení případného vraždění v sérii. A právě u záchvatového vraha tato perioda chybí – ten, na rozdíl od sériového vraha, vraždí v krátkém časovém období a v dané lokalitě. Záchvatoví vrazi často užívají zbraně, protože je to nejjednodušší cesta, jak zavraždit co nejvíce lidí.⁵ Nemusí tomu ale tak být vždy. Většinou tento typ vraha sám od sebe vraždit přestane, existují čtyři různé konce vraždění – pachatel se sám udá, spáchá sebevraždu, nechá se zatknout nebo se nechá zastřelit policisty.⁶

Příkladem záchvatového vraha může být Chester Comer, který zavraždil celkem 5 lidí v roce 1935. Během jeho několikanásobného řádění přišla o život jeho ex-manželka, manželka, právník, farmář a jeho syn. Všichni byli usmrceni zastřelením.⁷

Další kapitoly budou zaměřeny na pachatele sériových a masových vražd, kde budou uvedeny různé typologie těchto vrahů či vybrané vztahové prediktory.

⁵ Spree Killer - TV Tropes. TV Tropes [online]. [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://tvtropes.org/pmwiki/pmwiki.php/Main/SpreeKiller>

⁶ E. DOUGLAS, John, Ann W. BURGESS, Allen G. BURGESS a Robert K. RESSLER. Crime Classification Manual: A Standard System for Investigating and Classifying Violent Crimes [online]. 2nd. San Francisco: Jossey-Bass, 2006 [cit. 2022-03-06]., ISBN 978-0-7879-8501-1, str. 448 Dostupné z: <https://oavcrime.com.br/downloads/CrimeClassificationManual.pdf>

⁷ MORROW, Jason Lucky. Zapomenutí sérioví vrazi. Přeložil Štěpán PALA. Praha: Dobrovský, 2016. Knihy Omega. ISBN 978-80-7390-424-1. str. 111-140

3 SÉRIOVÍ VRAZI

Základní definice sériových vrahů byla představena v předchozí kapitole.

Tato kapitola bude věnována typologiím sériových vrahů a diferenciaci dle motivu, vybraným vztahovým prediktorům a vybraným behaviorálně patologickým jevům. Poslední část je zaměřena na vraha jakožto nezletilou oběť ve své životní historii, protože existuje hned několik případů sériových vrahů, kteří v dospívání zažili nějaké trauma, přičemž jejich oběti si poté vybírali např. dle pohlaví, které jim trauma způsobilo.

3.1 Organizovanost vs. neorganizovanost

Mezi jedno z prvních kategorizování patří rozdělení mnohonásobných vrahů do dvou kategorií – organizovaných a neorganizovaných.

S touto typologií přišli vyšetřovatelé FBI v roce 1974, když se snažili rozdělit zmíněné vrahy do dvou skupin na základě rozhovorů s mnohonásobnými vrahy ve vězení.

Jedná se o jednu z nejzákladnějších kategorizací, kdy již ze samotného místa činu, těla oběti a forezních zpráv lze zjistit, zda se jedná o organizovaný či neorganizovaný typ. Autoři uváděli, že útočnickovy behaviorální a osobnostní charakteristiky lze předurčit z důkazů získaných na místě činu.⁸

Toto rozdělení ale bývá mnohdy kritizováno – a to z toho důvodu, že existuje hned několik typů sériových vrahů a často se stává, že může dojít ke kombinaci těchto dvou kategorií.

U pachatelů se rozebírá psychologický profil, behaviorální profil a modus operandi.

3.1.1 Organizovaní vrazi

3.1.1.1 Psychologický profil

Organizovaní pachatelé jsou často až velmi nadprůměrně inteligentní a mají vystudovanou minimálně střední školu. Ve společnosti jsou velmi oblíbení, jsou totiž velmi charismatičtí, dobře vypadají a jsou velmi důvěryhodní.

Co se ale týče jejich dětství, byli často obětí fyzického týrání a v rodině bylo více nenávisti než lásky.

⁸ Canter, David & Alison, Laurence & Alison, Emily & Wentink, Natalia. (2004). The Organized/Disorganized Typology of Serial Murder: Myth or Model?. Psychology, Public Policy, and Law. 10. 293-320. 10.1037/1076-8971.10.3.293., str. 4

3.1.1.2 Behaviorální profil

Vrazi jsou sociálně a právně způsobilí, mají partnera a někteří dokonce i děti. Jsou velmi společenští, dobře a rádi navazují nové vztahy a mezi sousedy jsou oblíbení. Zajímají se o svůj vzhled, jsou čistotní a celkově o sebe pečují. Co se týče pak zaměstnání, preferují nějaké řemeslo a nejlépe takové, které jim umožňuje cestovat.

3.1.1.3 Modus operandi

Spořádaný život těchto pachatelů se velmi odráží i ve způsobu jejich vraždění. Své činy si pečlivě plánují dopředu a jednají s rozvahou. Při samotném útoku mají potřebu s obětí komunikovat a většinou si užívají svou moc nad obětí.

Oběti si vybírají podle aktuálních pohnutek, přičemž typologie oběti se mění jen zřídkakdy, a mnohdy se jedná o neznámé oběti, které několik dní před činem sledují. Vražednou zbraň si většinou přinesou s sebou a po vraždě i odnesou. Místo činu se snaží co nejlépe uklidit tak, aby nebyly nalezeny žádné stopy, které by vedly k jejich dopadení. Někteří tělo pro jistotu převážejí na jiné místo, případně jej ukryjí.

Na těle oběti je mnohdy spousta známek násilí.

Tito pachatelé se po činu velmi zajímají o to, co o nich média píšou, a sledují policejní práci, proto se mnohdy na místo činu vracejí. Najdou se i pachatelé, kteří policii kontaktují a vysmívají se jejich neschopnosti dopadnout je.⁹

Podle vyšetřovatelů je pohnutkou k vraždění zejména nějaká stresová situace, zejména týkající se vztahů, práce či financí.¹⁰

3.1.2 Neorganizovaní vrazi

3.1.2.1 Psychologický profil

Co se týče neorganizovaných vrahů, bývají průměrně inteligentní a mají jen základní vzdělání či nedokončenou střední školu. Jsou nenápadní a na okolí nepůsobí příliš věrohodně. Někdy mohou být mentálně retardovaní. V dětství byli obětí psychického a emocionálního týrání a v rodině panovaly rozporuplné a nestálé vztahy.

⁹ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str. 22-23

¹⁰ Canter, David & Alison, Laurence & Alison, Emily & Wentink, Natalia. (2004). The Organized/Disorganized Typology of Serial Murder: Myth or Model?. Psychology, Public Policy, and Law. 10. 293-320. 10.1037/1076-8971.10.3.293., str. 5

3.1.2.2 Behaviorální profil

Většinou jsou sociálně nejistí a těžko hledají stálé zaměstnání, případně zaměstnání střídají. Žijí sami a někteří ani nejeví zájem o vážnější seznámení. Pokud ale ano, většinou netrvá moc dlouho.

Bývají nepořádní, nemají naučené správné hygienické návyky a celkově o sebe nedbají.

3.1.2.3 Modus operandi

Obvykle vraždí spontánně a v noci. Touhu vraždit v nich vzbuzuje aktuální chuť činit násilí. Většinou si vybírají neznámé oběti, někdy ale mohou zavraždit i člověka, kterého znají. Typologie oběti je zde různorodá, ale vybírají si spíše submisivní oběti. Na usmrcení oběti použijí buď to, co se zrovna nachází na místě činu (např. prkno, kámen), nebo oběť uškrtí.

Na rozdíl od organizovaných vrahů, tělo i vražednou zbraň nechají na viditelném místě, které je obvykle i samotným místem činu. Často za sebou zanechají usvědčující důkazy, jako jsou daktyloskopické stopy, případně i stopy biologického charakteru. Tito pachatelé neberou v potaz to, že by mohli být za daný čin zatčeni.¹¹

I tyto pachatelé se vrací na místo činu, a to z toho důvodu, aby celý čin mohli prožít znovu, což jim přináší zvláštní uspokojení. Co se týče práce policie či zmínek o jejich činech v médiích, nejeví o to zájem. Mohou ale kontaktovat rodinu oběti za účelem provokace či projevení falešné lítosti.¹²

3.1.3 Smíšený typ

V roce 1992 John Douglas představil ještě třetí typ - tzv. mixed, v překladu smíšený. Vyšetřovatelé předpokládají, že tyto pachatelé, kteří nespádají ani do jednoho z předchozích typů, mohou vykazovat známky obou. Důvodů může být hned několik. Na vraždě se může podílet více útočníků, může dojít k neočekávaným událostem, které pachatel neplánoval – např. oběť bude vzdorovat, pachatel zazmatkuje a během útoku se z organizovaného změní v typ neorganizovaný. Na místě tak mohou být nalezeny určité stopy plánování, ale např. tělo nebude nijak řádně ukryto.¹³

¹¹ BOURGOIN, Stéphane. Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vražích. Plzeň: Nava, 1994. ISBN 80-85254-35-2. str. 69

¹² DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str. 22-23

¹³ E. DOUGLAS, John, Ann W. BURGESS, Allen G. BURGESS a Robert K. RESSLER. Crime Classification Manual: A Standard System for Investigating and Classifying Violent Crimes [online]. 2nd.

3.2 Typologie sériových vrahů

Jednou ze základních věcí pro pochopení pachatele je správné vytvoření jeho profilu. Sérioví vrazi povětšinou vraždí z jednoho a toho samého důvodu. S jednou z nejpoužívanějších typologií přišli v roce 1985 Ronald M. Holmes a James DeBurger, kteří určili čtyři základní typy a tři podtypy sériových vrahů, které budou rozebrány v následujících podkapitolách.

3.2.1 Vrah vizionář

Vrah vizionář je člověk, který se nachází mimo realitu, většinou pak trpí nějakou duševní poruchou. Vraždí pak zejména kvůli vidinám nebo hlasům v hlavě, jež mohou představovat anděly, demony, ďábla nebo Boha, kteří mu poroučí, koho má zavraždit. Ve většině případech se pak jedná o schizofrenii či jinou poruchu myšlení. Oběti bývají většinou náhodně vybrané.¹⁴

U tohoto typu je však důležité, aby v rámci znaleckých posudků došlo k rozeznání opravdové nemoci od předstírání. V současné době se totiž snaží většina vrahů, případně jejich obhájců, vymluvit na nějakou duševní nemoc. Toto není výjimkou ani v České republice.

Vrah Arthur John Shawcross, známý také jako "The Genesee River Killer", zavraždil v letech 1972-1989 více než 13 lidí. Jeho nejmladší známou obětí byla teprve osmiletá Karen Ann Hil.

„Dlouhé hodiny se Shawcross nechtěl k brutálním činům přiznat. Vyšetřovatelé se pokusili o alternativní metodu výslechu pomocí hypnózy. Muž se v hypnotickém spánku představoval jako středověký kanibal lačnící po krvi. Po probuzení do vědomé reality začal spontánně hovořit o třinácti vraždách. Potvrdil, že dívkám rozřezával dutinu břišní a vyhrězlé orgány si odnášel domů, kde se s nimi sexuálně ukájel. Všem obětem zároveň tupým nožem vyřízl genitálie a snědl je.“¹⁵

U Arthura byla diagnostikována posttraumatická stresová porucha, mimo jiné věřil, že kanibal „Arieres“ posedl jeho tělo a nutil ho znásilňovat, vraždit a jíst své oběti.

San Francisco: Jossey-Bass, 2006 [cit. 2022-03-06]. ISBN 978-0-7879-8501-1., str. 223
Dostupné z: <https://oavcrime.com.br/downloads/CrimeClassificationManual.pdf>

¹⁴ MORTON, Robert J., Jennifer M. TILLMAN a Stephanie J. GAINES. Serial Murder: Pathways for Investigations. U.S.: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015. ISBN 1514682990, str. 5

¹⁵ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. str. 33

3.2.2 Vrah z milosrdenství

Tento vrah většinou pracuje v nemocničních zařízeních. Ke svému vraždění se staví tak, že pacient, kterého zavraždil, potřeboval jeho pomoc a on mu v podstatě ulevil od dalšího trápení. V některých případech však vrah rád vystavuje své oběti na okraj života a smrti, kdy se je poté pokusí on sám zachránit, což v něm budí pocit, že je Bůh. V druhém případě to však nechá na ostatních doktorech a sleduje jejich bezmoc, kdy danému člověku už není, jak pomoci. Někteří ale také vraždí jen proto, že mohou. Těmto vrahům se také jinak přezdívá “Andělé smrti”.¹⁶

Charles Cullen je typickým příkladem vraha z milosrdenství. Jeho vražedná aktivita trvala neuvěřitelných 19 let. Přestože se přiznal ke čtyřiceti vraždám, počet obětí je odhadován na více než 200. Vraždil v nemocničních zařízeních, kde pacientům podával léky, které tam kradl. Jednalo se pak zejména o inzulin a digoxin. Přestože často měnil pracoviště a léčil se dlouhodobě v psychiatrických klinikách, nebyly o tom žádné záznamy v jeho osobních posudcích a snadno vždy našel novou práci.¹⁷ Během vyšetřování uvedl, že chtěl pomoci pacientům ukončit jejich trápení a předejít tomu, že by u nich došlo k srdeční či respirační zástavě. Někteří jeho pacienti ale měli velkou šanci na uzdravení se a nehrozila u nich ani jedna ze zmíněných zástav.¹⁸

3.2.3 Vrah misionář

Tento typ je zaměřen na vraždu ve smyslu činu jako takového. Snaží se ze světa vymýtit určitou skupinu lidí, kterou považuje za nepotřebnou nebo postradatelnou. Myslí si, že vymýcením této určité skupiny bude na planetě lépe. Jedná se pak zejména například o prostitutky, Židy, černochoy, homosexuály apod.¹⁹

Příkladem je Joseph P. Franklin, který zavraždil 8 lidí, ale odhaduje se, že jich bylo více než dvacet. Joseph byl členem Ku Klux Klanu a vraždil zejména černochoy. Své činy obhajoval tím, že míchání ras je hřích proti Bohu a přírodě a on cítil povinnost jako služebník Boha chránit bílou rasu.²⁰

¹⁶ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. str.36

¹⁷ Ibid. str. 216-217

¹⁸ Charles Cullen | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.C/c/cullen-charles.htm>

¹⁹ HOFMANOVÁ, Jiřina. Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele. 2010. Praha: Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6., str. 87

²⁰ Joseph Paul Franklin | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.F/f/franklin-joseph.htm>

3.2.4 Vrah z postu síly

Vrah tohoto typu touží ovládat lidské životy. Své oběti většinou mučí, přičemž zde můžeme najít prvky sadismu. Během mučení a dominance nad svou obětí cítí potěšení a velké vzrušení. Zejména má sklony k dušení svých obětí, čímž protahuje jejich utrpení.²¹

Do této kategorie spadá např. Herman Drenth, který má na svědomí minimálně 50 lidských životů. Modus operandi byl vždy stejný – dopisoval si s nějakou ženou, nejlépe s tou, která měla děti, a pozval je k sobě s vidinou šťastného společného života. Všechny ženy i s dětmi ale skončily v podzemní garáži, která byla tvořena celkem 3 místnostmi. První sloužila k mučení obětí, zejména sekerou, kladivem či noži. V této místnosti umíraly jako první hlavně děti. Druhá pak měla zavedené potrubí, které do místnosti přivádělo různé plyny. Vedle ní pak byla ještě jedna malá místnost, bezpečně oddělená, a z té Herman ovládal přívod plynů, vzduchu a sledoval, jak jeho oběti trpí.²²

3.2.5 Vrah hedonista

Tento vrah bere vraždu jako určitý požitek. Ještě větší potěšení mu však dělá, když je policie bezmocná a neví si s případem rady. Mnohdy na sebe rád upozorňuje jak u médií, tak i u policie, kdy jim zasílá výsměšné dopisy. Cítí se totiž nepolapitelný. Mezi tyto vrahy jistě patří Zodiac, který policii velmi rád posílal dopisy a jeho případ je dodnes záhadou vzhledem k tomu, že nikdy nebyl dopaden.²³

Tento typ má ještě další tři podtypy:

3.2.5.1 Vrah ze žádrostivosti

Tohoto vraha je velmi těžké dopadnout. Jsou to většinou normálně pracující lidé, nenápadní, se stálým zaměstnáním a dobrou pověstí – nikdo by tedy do nich neřekl, že zrovna oni budou jedni z nejkrutějších vrahů. Své oběti mučí, což jim přináší zvláštní sexuální uspokojení. U některých můžeme nalézt i prvky nekrofilie, případně kanibalismu.²⁴

Do této kategorie spadá např. Rory Enrique Conde, který v letech 1994-1995 zavraždil minimálně 6 lidí. Jako mladý byl svým otcem fyzicky týrán a sexuálně zneužíván, díky čemuž u něj propuklo agresivní chování. Nejprve atakoval svou rodinu a

²¹ HOFMANOVÁ, Jiřina. Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele. 2010. Praha: Jaroslav Hofman, 2010. ISBN 978-80-904379-0-6., s. 88

²² Herman Drenth | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.D/d/drenth-herman.htm>

²³ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4. str. 57

²⁴ Ibid.

poté, když jeho žena i s dvěma dětmi od něj odešla, začal vraždit, a to zejména prostitutky. Byl dopaden, když doma nechal svázanou dívku o samotě, které se naštěstí podařilo utéct a zalarmovat policii. Všechny své oběti nejprve uskrtil, a než se zbavil těla, měl s nimi anální styk.²⁵

3.2.5.2 Vrah z nadšení

Tomuto vrahovi jde zejména o adrenalin či nové zkušenosti. Vraždami se pokouší zrealizovat své dlouhodobé představy a během vraždění přidává více a více násilí. Díky novým zkušenostem cítí jakési vzrušení.²⁶

Ladislav Hojer je jeden z nejznámějších a nejbrutálnějších českých sériových vrahů. Vraždil v letech 1978-1982. Brutalita jeho vražd byla čím dál tím větší, přičemž jednou z nejhorších byla vražda teprve osmnáctileté dívky. Té odřezal vagínu a prsy, které si odvezl domů a pokoušel se je sníst.²⁷

3.2.5.3 Vrah pro zisk

Jak již vyplývá z názvu, tento typ vraha vraždí za cílem obohacení se, přičemž k vraždě dochází většinou v obydlí oběti.

Zajímavý je případ Leonarda Alfreda Clinea, u nějž se odhaduje přibližně 9 obětí. Vraždit začal ve svých dvačtyřiceti letech, kdy vyhledával společnost starších žen. Scénář byl vždy stejný – po svatbě odvezl svou milou na líbánky, kde jí do pití nasypal velkou dávku sedativ. Aby to nevypadalo na vraždu, zavolaal tamního lékaře, který oznámil, že se jedná o srdeční slabost, přičemž předepsal na to nějaké léky. Leonard pak dal ženě vypít drink, který obsahoval další dávku sedativ – žena poté opravdu zemřela na zástavu srdce. Leonard to však měl vždy předem připravené a svou manželku zavraždil až poté, co byla podepsána poslední vůle, ve které byl veškerý majetek odkázán jemu. Z vražd nikdy usvědčen nebyl, a to kvůli nedostatku důkazů. Nakonec byl odsouzen k 126 letům ve vězení za padělání.²⁸

²⁵ Rory Conde | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.C/c/conde-rory.htm>

²⁶ MORTON, Robert J., Jennifer M. TILLMAN a Stephanie J. GAINES. Serial Murder: Pathways for Investigations. U.S.: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015. ISBN 1514682990, str. 5

²⁷ INNES, Brian a Viktorín ŠULC. Nejkrutější zločiny v dějinách. Frýdek-Místek: Alpress, 2007. ISBN 978-80-7362-495-8. str. 291

²⁸ Alfred Leonard CLINE. Murderpedia [online]. b.r. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.C/c/cline-alfred.htm>

3.3 Vrah a dětství

Dle autorčina názoru se naše společnost dělí na tři části. Jedna část věří, že sérioví vrazi se již jako monstra rodí. Druhá část věří, že někteří jedinci jsou k tomu svou osobností tzv. předurčení. Třetí skupina má pak ten názor, že biologie a prostředí, ve kterém jedinec vyrůstá, jdou spolu ruku v ruce.

Autorčin osobní názor je ten, že biologie může mít určitý vliv, ale nejdůležitějším faktorem je zejména prostředí, ve kterém člověk vyrůstá, a vztahy v rodině. Další podkapitoly jsou zaměřeny na vrahovo dětství ze dvou různých pohledů – a to z pohledu oběti a agresora.

3.3.1 Vrah jako oběť v dětství

V rámci utváření osobnosti každého jedince je důležitý proces socializace, tedy začleňování člověka do společnosti, kterým nemusí každý projít úspěšně. Jedním z hlavních socializačních činitelů je právě rodina, která jedince ovlivňuje nejvíce, vzhledem k tomu, že na ni má určité citové vazby. Dalšími socializačními činiteli je pak zejména škola, přátelé, pracovní kolektiv, ale také i reklama a média. Celý proces pak spočívá v interiorizaci a exteriorizaci. Interiorizací rozumíme zvnitřnění nějakých sociálních hodnot, norem, postojů, návyků apod. Exteriorizaci pak chápeme jako osvojení si určitých forem chování, kterými člověk projevuje své postoje, hodnoty, názory a tak dále. V rámci socializace jsou nejdůležitější zejména první tři roky života, přesto ale tento proces probíhá celý život.

Máme základní čtyři způsoby, kterými proces socializace probíhá. První způsob je sociální činnost, tím může být myšlena hra či učení – každý den se jedinec mezi lidmi učí něčemu novému. Dále pak i práce, tedy činnost, která jedince zespolečenšťuje a člověk si díky ní vytváří sociální vztahy. Další způsob socializace je imitace. Ta se rozděluje na uvědomělou, kdy jedinec úmyslně napodobuje např. svůj vzor, a neuvědomělou, která se vyskytuje zejména u hodně malých dětí. Třetí způsob je pak ztotožnění, kdy jedinec napodobuje svůj vzor např. oblékáním, jeho názory a postoji. A poslední způsob je pak sugesce, tedy neúmyslné podlehnutí vzoru, které může být převzato z knihy, filmu či reklamy.

Jestliže ale socializace neprobíhá tak, jak by měla, zejména v rodině panuje disharmonie, má to velký vliv na vývoj osobnosti dítěte.

Právě v případě sériového vraha nefunguje rodina tak, jak by měla. V dětství bývá obklopen zlostí, násilím či jinými negativními emocemi, které po čase začne brát za normální. Někteří jsou schopni tomuto chování odolat, jiní se s tímto jednáním ztotožní a v dospívání či dospělosti jej napodobují. Nelze ale tvrdit, že všichni, co byli v dětství, případně v dospívání týráni, se stanou sériovými vrahy. Je spíše nutné upozornit na to, že někteří vyrůstali v prostředí, které bylo tak plné nenávisti, že je to určitým způsobem poznamenalo, dané trauma v nich zůstalo a provázelo je celým jejich životem.

V letech 1945 až 1995 dělali v Německu průzkum Harbort a Mokros, kteří se zeptali 61 vrahů na jejich rodinnou konstelaci. Celých 80 % mělo narušené vztahy v rodině, co se týče vztahu rodič-dítě. Téměř 47,3 % z nich bylo fyzicky týráno, 45,5 % rodičů bylo závislých na alkoholu a 29,1 % z nich mělo nějaké opletačky se zákonem.²⁹

Při důkladnějším zkoumání bylo zjištěno, že došlo k selhání v socializačním procesu téměř u 89,1 % vrahů, přičemž Harbort a Mokros uvádějí, že je právě velká pravděpodobnost, že budou velmi nepřizpůsobiví. Téměř 32,7 % případů tvrdilo, že zde byl zásadní spor ve vztahu rodič-dítě. 27,3 % z nich mělo problém s otcem a 20 % s matkou. Přibližně dvě třetiny, tedy 65,5 %, pocházely z tzv. „slabších“ rodin a měly většinou více než tři sourozence.³⁰

Přestože několik z nich bylo psychicky či fyzicky týráno, ať už rodiči či sourozenci, tak jen 3 promluvili o sexuálním obtěžování.

Americký neurolog Jonathan H. Pincus zkoumal jak obyčejné vrahy, tak i mnohonásobné. Pokoušel se nalézt spojitost mezi prožitým traumatem v dětství a změnami na mozku následkem nějakého úrazu a budoucím vražděním. V závěru svého výzkumu uvedl, že největším faktorem pro vznik násilného jednání je právě zneužívání v dětství.³¹

3.3.2 Vrah jako agresor v dětství

Předchozí kapitola byla zaměřena na to, kdy sérioví vrazi byli v dětství obětí ať už svých rodičů či sourozenců. Nyní bude představen vrah jakožto agresor.

²⁹ HARBORT, S. and MOKROS, A. (2001) 'Serial Murderers in Germany from 1945 to 1995: A Descriptive Study', *Homicide Studies*, 5(4), pp. 311-334. doi: 10.1177/1088767901005004005, str. 319

³⁰ Ibid., str. 319-320

Ibid. 320

³¹ PINCUS, Jonathan H. *Masoví vrazi*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-584-6., str. 178

V tomto případě je obtížné získat o tomto údaje, protože většina vrahů si nedokáže připustit, že by se v dětství dopouštěla něčeho špatného, případně podávají neúplné a zkreslené informace.

Andrej Drbohlav ve své knize *Psychologie sériových vrahů* (str. 73-75) rozdělil sériové vrahy do 4 základních kategorií, co se týče vraha jako agresora v dětství, a to na základě určitých kazuistik a porovnání behaviorálně patologických projevů. Dělí je na explozivní, implozivní, psychotické a latentní.

3.3.2.1 Explozivní

Tento vrah je v dětství velmi extrovertní, neklidná a necitlivá osoba. Mnohdy pochází z dysfunkčního rodinného prostředí, kde je častý výskyt hádek, násilí a sexuální agrese. Rodiče mohou být alkoholici. V tomto případě se vrah identifikuje s agresorem.

V dětství nemusel proběhnout proces socializace úspěšně, a proto má problémy s různými normami, hodnotami či postoji. Dochází tak ke krádežím, patologickému lhaní, případně i k užívání návykových látek, a to většinou v obklopení dalších lidí. Mimo jiné začíná sexuální život v brzkém věku.

Co se týče jeho osobnosti, lze zde nalézt znaky narcismu, sebestřednosti a případně i disociální poruchy osobnosti, která je jednou z nejzávažnějších poruch.

Dochází k častým výbuchům agresivity a násilí, má sklony k manipulování okolím, rád provokuje a je zde velká absence soucitu či empatie vůči druhým. Uspokojuje pouze své potřeby bez výčitek svědomí.

Ve svých představách se vidí jako silná a neohrožená osoba, přičemž jeho prostředí je plné násilí, utrpení a bolesti.

Tento pachatel je během vraždění přičetný.

3.3.2.2 Implozivní

Jedná se o introvertního jedince, který je velmi uzavřený a mnohdy až apatický. Rodinné prostředí je kladné, ale může se zde objevit náročný a důsledný přístup ze strany jednoho z rodičů, který nezvládne přijmout. V jeho rodině lze nalézt citovou deprivaci, psychickou agresi a narušené vztahy.

V dětství, případně dospívání, dochází k vybíjení si vzteku na zvířatech, někdy i na sobě samém v rámci sebepoškozování. Tento člověk na nás však působí tiše a má ve většině případů dobré studijní výsledky. V dalších případech však lze nalézt určité prvky antisociálního chování, jakožto např. užívání návykových látek či patologické lhaní.

Většinou jsou tito lidé psychicky labilnější, submisivní a na okolí mohou působit jako z jiného světa.

Stejně jako u explozivního druhu se zde vyskytují prvky narcismu a sebestřednosti. Časté jsou také změny nálad a sociopatické rysy. Bývají velmi zranitelní na kritiku a nezájem a ke svému okolí bývají bezohlední.

Jejich fantazírování je plné bolesti, strachu, krve a utrpení. Často se zaměřují v představách na samotnou oběť. V budoucnu pak své představy realizují.

Tento pachatel je během vraždění příčetný.

3.3.2.3 Latentní

V tomto případě se jedná o velmi přizpůsobivého člověka, který v dětství a dospívání nevykazuje žádné projevy asociálního či antisociálního chování.

Jeho vraždění může začít náhle, může mít rychlý průběh a větší četnost útoků. Svou vražednou sérii také může po chvíli ukončit, případně ji na nějaký čas přerušit. Tito vrazi jsou velmi špatně identifikovatelní vzhledem k tomu, že vraždí z různých motivů a různé oběti. Většinou se také jedná o přizpůsobivé a sociálně funkční lidi.

Tento pachatel je během vraždění příčetný.

3.3.2.4 Psychotický

Jak již z názvu vyplývá, tento typ vraha trpí určitou duševní nemocí. Má narušenou osobnost a jeho útoky bývají náhlé a brutální. Člověk ztrácí kontakt s realitou a stává se, že např. hlasy v hlavě mu poručily vraždit. Trpí bludy a halucinacemi.

Tento pachatel je během vraždění nepřítelný.

3.4 Vybrané behaviorálně patologické jevy

U většiny pachatelů sériových vražd lze již od dětství pozorovat sklony k určitému deviantnímu chování, což bylo zmíněno v předchozí kapitole. U těchto pachatelů je nutné zaměřit se na určité behaviorálně patologické jevy, které se u nich vyskytují nejčastěji. Jedná se zejména o hostilitu ke zvířatům, únik moči neboli enurézu, záliby ve zbraních či k sektách, fascinaci ohněm, denní snění, inklinaci k rasismu, sebepoškozování nebo setkání se se smrtí v brzkém věku.

Tyto jevy mohou již v dětství prozradit, že s daným člověkem není něco v pořádku a je nutné vyhledat odbornou pomoc. Lze ale těžko posoudit, zda odborná pomoc danému člověku v tu chvíli pomůže.

3.4.1 Hostilita ke zvířatům

Tento jev se vyskytuje u sériových vrahů nejčastěji, a to zejména pak u sadistických vrahů.

Obecně lze říct, že se jedná o nepřátelský postoj vůči lidem či okolí, v tomto případě ke zvířatům, který se projevuje hněvem, zlostí a celkově krutým zacházením.

K tomuto tématu existuje několik studií, nejzajímavější je ale studie od Kellerta a Felthouse, která byla publikována r. 1985 v knize *Childhood cruelty towards animals among criminals and noncriminals*, tedy v překladu Dětská nenávist vůči zvířatům u trestaných a netrestaných. Celkově bylo zkoumáno 152 subjektů, a to v rámci pozorování a interview, které zahrnovalo otevřené a uzavřené otázky. Zkoumali pouze muže, kteří byli rozděleni do tří skupin: agresivní pachatelé, neagresivní pachatelé a muži bez kriminální minulosti.

„Podle všeho surové jednání zahrnovalo úmyslné způsobování bolesti a mučení domácích mazlíčků, podobně tomu tak bylo i u volně žijících a hospodářských zvířat, dále docházelo k dlouhotrvajícímu masakrování domácích zvířat, stahování z kůže za živa, kamenování či mlácení, házení zvěře z vysokých výšek, svazování ocasů dvou zvířat k sobě, oslepování, lámání kostí,“³² apod.

V rámci tohoto výzkumu bylo zjištěno až 373 druhů jednání, které bylo vůči zvířatům určitou mírou nepatřičné. Téměř u 60 % tázaných byla zjištěna minimálně jedna nepatřičná věc. Z toho 40 % přiznalo, že s tímto chováním se setkalo 1-2x, 11 % pak 3-4x a 8 % více než pětkrát. Někteří mimo jiné uvedli, že mučení zvířat považovali jako mstu zvířeti – např. když jednoho pachatele kočka škrábla, tak ji pohřbil. Jiní si zase zkrátka na nich vybíjeli jen vztek, protože to nemohli udělat na lidech.³³

Většina lidí s tímto nenávistným chováním vůči zvířatům se tak jen připravuje na své budoucí lidské oběti. Mnohdy bývají zesměšňováni okolím, a proto si prozatím vybírají slabší jedince, tedy zvířata, která mučí a zabíjí. V průběhu toho dochází k prohlubování fantazie, kdy si takto představují lidi, kterým by chtěli ublížit.

3.4.2 Enuréza

Enuréza neboli pomočování je považováno za jeden z dalších prediktorů u sériových vrahů. Jedná se o neúmyslné pomočování, které nijak nesouvisí např.

³² Felthous, Alan & Kellert, Stephen. (1987). Childhood cruelty to animals and later aggression against people: A Review. The American journal of psychiatry. 144. 710-7. 10.1176/ajp.144.6.710., str. 1119

³³ Ibid. str. 1119, str.1123

s neurologickou poruchou, nýbrž se jedná o únik moči ve věku, ve kterém je daný jedinec schopen jej ovládat. Enurézu lze rozdělit na denní a noční.³⁴

Oproti ostatním prediktorům je však pomočování nedobrovolné. Může k němu docházet v rámci nějakého utrpeného traumatu v minulosti, které bylo vytlačeno do nevědomí, tj. dochází k vytěsnění nějakých stresujících či traumatizujících událostí.

3.4.3 Záliby ve zbraních

Jedním z dalších prediktorů může být záliba neboli inklinace ke zbraním. Jedná se jak o střelné, tak i o bodné či řezné. Dítě si rádo hraje na vojáky, případně i chodí v dospívání ozbrojen a svou zbraň velice rád ukazuje svému okolí.

3.4.4 Záliby v sektách

Někteří sérioví vrazi mohou mít sklony k různým sektám. Může se jednat například o satanistickou sektu – známým příkladem je Richard Ramirez, přezdívaný také jako „The night stalker“. Richard byl americký lupič, násilník a vrah.³⁵ Sám sebe popisoval jako satanistu, přičemž na několika místech činu byly nalezeny právě satanistické symboly.

Dalším příkladem účasti v sektě může být Charles Manson a jeho „Rodina“, kteří se stali inspirací hned pro několik filmů.

3.4.5 Fascinace ohněm

I fascinace ohněm se vyskytuje u několika sériových vrahů. V odborných zdrojích je rozdělována na dvě základní formy, a to pyromanii a pyrofilii.

Pyromanie představuje určité nutkání zakládání a přítomnosti ohně. V tomto případě zde není určitý motiv, nýbrž se jedná jen o nutkání oheň založit, přičemž pyromani mnohdy cítí úlevu.

Pyrofilie naopak představuje sexuální vzrušení, které je vyvoláno právě ohněm, případně požárem. V některých případech lze pak nalézt pachatele poblíž místa požáru, kde se uspokojují.³⁶

³⁴ Enuréza – WikiSkripta. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: <https://www.wikiskripta.eu/w/Enur%C3%A9za> [cit. 2022-03-19].

³⁵ CROW, Maurice. Sérioví vrazi. Čestlice: Rebo, 2010. Velké kriminální případy (Rebo). ISBN 978-80-255-0428-4, str. 174

³⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-86-4., str. 217

Nemusí se však ve všech případech jednat jen o sexuální vzrušení, bylo totiž zjištěno několik případů, kdy požáry zakládali dobrovolní či profesionální hasiči v rámci profesionálního „uspokojení“ – byli na místě první, začali hasit oheň jako první apod.

3.4.6 Denní snění

Jak již vyplývá z názvu, jedná se o snění během dne. Jedná se o svět, který si jedinci vytváří ve své hlavě a do nějž pak unikají. Vyskytuje se nejčastěji u lidí, kteří pochází z dysfunkčních rodin, jako určitý obranný mechanismus.

Člověk se uzavírá do sebe samého a vytváří si svůj svět, který je u budoucích vrahů častokrát plný násilí, krve a smrti. V těchto představách se pak nachází konkrétní osoby, které jsou mučeny.

Nemusí se však vždy jednat jen o obranný mechanismus, ale i o vytváření jakéhosi prostoru, kde uspokojují své sexuální fantazie a touhy.

3.4.7 Inklinace k rasismu

Již z kapitoly, kde byli pachatelé rozděleni na určité typy, je patrné, že někteří z nich pociťují určitou nenávisť k dané etnické skupině. Tento prediktor pak může mít vliv na výběr obětí v budoucnu – viz Joseph P. Franklin, který vraždil pouze černochoy.

3.4.8 Sebepoškozování

Andrej Drbohlav ve své knize porovnal celkem 49 sexuálních sériových vrahů z celého světa na základě behaviorálních prediktorů. Téměř u 22 % z nich byla zaznamenána určitá forma sebepoškozování.

Někteří pachatelé se sebepoškozovali v rámci neobvyklých sexuálních praktik, jimí zase pociťovali při ublížení si úlevu.³⁷

3.5 Vybrané psychopatologické aspekty

U většiny pachatelů trestných činů se vyskytují určité psychologické charakteristiky, které lze nalézt hned u několika těchto lidí. Díky nim pak mohou specialisté jako např. pedagogové či psychologové, lépe poznat osobnost konkrétního jedince.³⁸

³⁷ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str. 88-89

³⁸ VETEŠKA, Jaroslav a Slavomil FISCHER. Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace. Praha: Grada, 2020. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0731-5., str.61

3.5.1 Psychotický typ

V tomto případě se jedná člověka, který trpí psychózou, a není tedy trestně odpovědný. Tento typ se dopouští zejména násilných trestných činů.

Jeho motivace se může lidem jevit jako naprosto bizarní a nepochopitelná, stejně tak i samotný spáchaný trestný čin, který ale může být někdy spáchán brutálním způsobem.

Co se týče psychózy, může vzniknout v důsledku užívání alkoholu či drog, případně ve velmi náročných životních situacích může člověk zažít tzv. psychotickou epizodu, kdy slyší různé hlasy, má halucinace a ztrácí kontakt s realitou. Tyto epizody mohou trvat různou dobu.

U některých lidí se ale může vyskytnout i schizofrenie, maniodepresivní psychóza či parafrenie.³⁹

3.5.2 Psychopatický typ

Jedná se o nemoc, která je typická absencí empatie, narušenou stresovou tolerancí, egocentrismem, asociálním chováním a impulzivitou.⁴⁰ Tito lidé jednají bez soucitu, často s ostatními manipulují a za svými cíli jdou tzv. přes mrtvoly. Z hlediska psychiatrie a trestního práva jsou tyto osoby přičetné.

Projevy této poruchy lze pozorovat již v dětství, po dozrání osobnosti ji lze pak s jistotou diagnostikovat.⁴¹

3.5.3 Hraniční porucha osobnosti

Tato porucha je typická velkým výkyvem nálad – v jednu chvíli je člověk šťastný, v druhou chvíli by byl schopen spáchat sebevraždu. Často se zde vyskytuje tendence jednat impulzivně bez uvážení následků a důsledků. K ostatním bývají lidé s touto poruchou nadměrně kritičtí a častým spouštěčem tohoto chování je právě kritika či odmítnutí okolím.

3.5.4 Disociální porucha

Jedná se o sociálně necitlivý vzorec chování, kdy jedinec uspokojuje pouze své potřeby bez výčitek svědomí. Dochází u něj k výbuchům agresivity a násilí, je lhostejný k pravidlům, morálce, autoritě a má sklony manipulovat s okolím. Tito jedinci od

³⁹ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str. 103

⁴⁰ Ibid., str. 99

⁴¹ PAVLOVSKÝ, Pavel. Soudní psychiatrie a psychologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4332-5., str.89

dětství často lžou, kradou, případně týrají slabší vrstevníky nebo zvířata. V dospělosti je pak zde častá promiskuita, kriminální chování či zneužívání druhých pod výhrůzkami.

Během zkoumání 387 sériových vrahů bylo prokázáno, že antisociální porucha osobnosti se vyskytuje u 18-30 % z nich.⁴²

⁴² DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str.104

4 MASOVÍ VRAZI

Jak již bylo zmíněno v první kapitole, masový vrah je definován jakožto pachatel, který na jednom místě usmrtí více než čtyři osoby. Autorce této práce přijde tato definice zvláštní už jen z toho důvodu, že za masovou vraždu by mělo být dle jejího názoru považováno usmrcení minimálně dvou osob.

Stejně jako u sériových vrahů je několik typů, tak i u masových vražd lze najít určité rozdělení. Mezi nejznámější masové vraždy se řadí např. vraždy v rodinném prostředí, na školách, na veřejných místech, případně i teroristické útoky.

Následující kapitoly budou věnovány druhům masových vražd, patologickým fenoménům vývoje a v neposlední řadě i masovým střelbám na školách, které jsou v současnosti v USA čím dál tím častějším jevem.

4.1 Typologie masových vrahů

Co se týče typologií masových vrahů, stejně jako u sériových jich existuje hned několik. Někteří dělí masové vrahy jen na základní dvě, a to ty, kteří jsou k vraždění vyprovokováni, a ty, kteří jsou od narození agresivní a mají sklony k násilí.

Andrej Drbohlav uvádí ve své knize klasifikaci z roku 1994, jejímiž autory jsou R. a S. Holmesovi. V tomto případě se zaměřili na chování a psychologické odlišnosti daných pachatelů.

4.1.1 Vrah z rodinného kruhu

Jak již vyplývá z názvu, jedná se o člověka, který vyvraždí svou rodinu, případně jen některé členy rodiny. Tento typ vraždy je jedním z nejčastějších. Často se jedná o případ, kdy jeden z partnerů se chce pomstít tomu druhému, a proto zavraždí nejprve děti, a poté se sám pokusí spáchat sebevraždu. Jindy však tyto pachatele chtějí začít žít nový život a jejich rodina jim v tom brání.

Jedním z nejznámějších a nejvíce sledovaných případů se stal případ Chrise Wattse, o němž televizní kanál Netflix ztvárnil dokument. Chris původně nahlásil zmizení své těhotné manželky a jejich dvou dětí. Diváka by v první chvíli nenapadlo, že Chris by byl vinný. Ženu i děti hledal, oplakával a velmi spolupracoval s policií. Na konci můžeme však vidět, že Chris se pod tíhou důkazů k brutálnímu činu dozná. Chris měl v plánu odejít za svou milenkou, řekl to těhotné manželce a po hádce ji brutálně uškrtil. Následně uškrtil i svou tříletou a čtyřletou dceru. Jejich těla pak ukryl na ropném poli, kde pracoval.

I na našem území došlo k několika brutálním vraždám v rodinném kruhu. Roku 1967 Josef Svoboda zavraždil 7 lidí sekerou. Nejprve zavraždil své 4 syny, kteří se nacházeli u něj, a poté vyrazil za svou ženou, která zrovna byla u svých rodičů i se 2 dcerami. Tam Josef zavraždil svou dceru, tchána a sousedku, která přispěchala rodině na pomoc. Po útoku spáchal sebevraždu skokem do lomu. Motivem tohoto hrůzného činu mělo být to, že manželka se s ním chtěla rozvést.⁴³

4.1.2 Vrah motivovaný ziskem

Cílem pachatele je obohatit se. Jedná se buď o vraždu přátel, kolegů, rodiny, či následovníků.⁴⁴

Téměř nikdo nezná příběh Petra Rejska, který se odehrál v roce 1926 za dob První republiky. Právě tento muž oloupil a zavraždil 5 nevinných lidí kvůli 950 korunám. Nejprve Petr zavraždil dospělé, poté se vrhl na děti. Jediný, kdo toto řádění přežil, byl jedenáctiletý Kašpar.⁴⁵

4.1.3 Vrah ze zálohy

Tento vrah se od ostatních typů lehce liší. Mezi jeho hlavní motivy se řadí zejména pomsta a veřejné pohoršení a jako jeden z mála nepáchá po činu sebevraždu.⁴⁶

Většinou se jedná o takové útoky, které má předem pečlivě naplánované a snadno z místa činu uprchne. Řadíme sem bomby, případně i požáry.

Sem jistě lze zařadit klasické teroristické útoky, kdy je cílem zavraždit co nejvíce lidí, a tím tak vyvolat strach či dosáhnout nějakého cíle.

4.1.4 Vražda motivovaná sexem

S tímto typem je téměř nemožné se setkat. Jedná se o člověka, který své oběti častokrát unese a na určitém místě je sexuálně a fyzicky mučí, což mu přináší velké uspokojení. Je zde také těžké určit, zda se jedná opravdu o masového vraha nebo sériového, ve většině případů se to ale může prolínat.

⁴³ SLUŠNÝ, Jaromír. Nejděsivější československé zločiny. 3. vydání. Praha: XYZ, 2019. ISBN 978-80-7597-350-4. str. 66-73

⁴⁴ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str. 47

⁴⁵ [online]. Dostupné z: http://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/nejvetsi-masova-vrazda-pred-90-lety-na-karlovarsku.A160408_124157_vary-zpravy_ba [cit. 2022-03-17].

⁴⁶ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str. 49

4.1.5 Psychotický vrah

Stejně jako u sériového vraha se jedná o člověka, který trpí nějakou duševní nemocí. Často se projevuje halucinacemi či paranoidními bludy.

Jeden z nejznámějších masových vrahů v dějinách České republiky také trpěl duševní nemocí, a to Zdeněk Kovář. Jeho jméno možná nikomu neřekne tolik jako masakr v Uherském Brodě, který má právě na svědomí on. Zdeněk Kovář byl popisován svými sousedy jako podivín. Jeho rodina i doporučovala psychické vyšetření, a to jen pár dní před masakrem. 24. února 2015 vešel Kovář do restaurace „Družba“ v době oběda. S sebou měl dvě legálně držené zbraně, a to samonabíjecí pistoli CZ 75B a revolver Alfa vzor 820. V dané restauraci chladnokrevně zavraždil 7 mužů a 1 ženu. Někteří z hostů se během přestřelky zvládli dostat z restaurace pryč, ti, kteří to však nestihli, ve většině případech skončili s kulkou v hlavě. Celý masakr trval přibližně 2 hodiny. Ještě před tím, než spáchal sebevraždu, zavolal do televize Prima a své řádění svedl na šikanu. Jak se později ukázalo, dle znaleckých posudků měl Kovář trpět duševní chorobou.⁴⁷

4.1.6 Pseudo-commando

Již odmala tento vrah inklinuje ke zbraním. Svě činy dlouho a rozvážně plánuje, přičemž jeho motiv není úplně jasný. Může se jednat o člověka, který se pokoušel dostat k policii, případně k armádě, většinou však bez úspěchu.

Typicky se jedná o muže, který pochází z dysfunkční rodiny. Může také střílet na škole, ale je důležité jej nezaměnit se školním střelcem.

Andrej Drbohlav ve své knize Psychologie masových vrahů uvádí jako příklad Jamese Huberty, který *„byl ženatý otec dvou dětí, vystudoval na univerzitě sociologii, ale živil se jako svářeč. Byl fanaticky přesvědčen, že americká ekonomika spěje ke krachu a sovětská agrese způsobí nukleární válku. Nakoupil zbraně, zabezpečil dům a vybavil se potravinami pro přežití. V roce 1984 náhle pocítil, že potřebuje okamžitou psychiatrickou pomoc, ale té se mu nedostalo, tak vzal zbraně a v místní restauraci začal střílet po hostech.“*⁴⁸

4.1.7 Ideologický vrah

Jedná se o člověka, který je schopen přesvědčit jakožto vůdce své následovníky, aby spáchali sebevraždu.

⁴⁷ Krimi Revue speciál: Československá krvavá galerie nejsurovějších zabijáků. 2019. Praha: RF Hobby, 2019, str.86-88

⁴⁸ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str. 49

Sem lze zařadit Jima Jonese, který založil sektu. Při vstupu do ní museli lidé odevzdat veškerý svůj majetek, někteří museli odevzdat i děti. Po svých lidech chtěl, aby ho nazývali „Otcem“. Své následovníky však fyzicky týral, nutil je pracovat od rána do večera a některé i sexuálně obtěžoval.⁴⁹

Jednoho dne však všem nařídil, aby vypili ovocný nápoj, kde byl rozpuštěný kyanid. Nejprve na řadu přišly děti, poté ženy a nakonec muži. Odhadový počet obětí je kolem tisíce. Jim Jones byl nalezen mrtvý s kulkou v hlavě.⁵⁰

4.1.8 Vrah z profesního okruhu

Tento člověk vraždí zejména svého zaměstnavatele, případně i své kolegy, a to z důvodu nějaké domnělé či skutečné křivdy.⁵¹

DeWayne Craddock se také rozhodl pomstít kolegům v práci, a to z toho důvodu, že se necítil být doceněn. Myslel si, že jeho nadřazení a kolegové mu dávají více práce, než je potřeba a neváží si jeho přínosu a zkušeností. Věřil, že se mu také za zády vysmívají. Proto několik měsíců shromažďoval doma zbraně a 31. května 2019 byl konečně připraven. Ten den ráno poslal svému nadřízenému výpověď, a protože byl DeWayne vždy bezproblémový zaměstnanec, vedení po něm nepožadovalo bezpečnostní kartu, která umožňovala vstup do budovy. To se ale stalo firmě osudným, protože ve 4 hodiny odpoledne zde DeWayne zaútočil. Masakr trval přibližně 40 minut a zemřelo celkem 12 lidí a 4 další lidé byli zraněni.⁵²

4.1.9 Vrah učedník

Jedná se o vrahy, kteří páchají vraždu pro nějakého svého vůdce.

Nejznámějším případem je Charles Manson a jeho Rodina, o níž vzniklo hned několik filmů. Charles si vytvořil svou vlastní sektu, které říkal Rodina. V ní se nacházeli zejména mladé dívky, pro které byl Charles velmi atraktivní. Právě Charles v roce 1969 nařídil svým členům, aby vtrhli do domu režiséra Romana Polanskiho. Zde celkem brutálním způsobem zavraždili 5 lidí, včetně Polanskiho těhotné ženy. Její krvi pak ještě

⁴⁹ Největší masová sebevražda všech dob: na příkaz vůdce se před 40 lety uprostřed džungle zabilo 900 lidí. Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s, 2018, 18. listopadu 2018 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/na-prikaz-vudce-se-zabilo-900-lidi-od-nejvetsi-masove-sebevrazdy-ubehlo-cyricet-let.A181116_181743_In_zahranici_ele

⁵⁰ Jonestown — FBI. Welcome to FBI.gov — FBI [online].[cit. 2022-03-17] Dostupné z: <https://www.fbi.gov/history/famous-cases/jonestown>

⁵¹ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str. 50

⁵² Krimi Revue: Největší české kriminalistické pomníčky. 2021. RF-Hobby s.r.o, 2021. ISSN 1804-8455., str. 23-24

napsali na zeď slovo „prase“. Všichni pachatelé dostali trest smrti, ten byl ale v Kalifornii později zrušen, proto byl trest přeměněn na trest odnětí svobody na doživotí. Charles zemřel roku 2017, když mu bylo 83 let.

Někteří Mansona za masového vraha nepovažují, a to z toho důvodu, že on sám nikdy nevráždil.

4.1.10 Genocida

„Genocida je záměrná likvidace předem určené skupiny lidí, přičemž příslušník této skupiny se svému osudu v podstatě nemůže vymknout žádnou svou osobní kvalitou či aktivitou; jeho soud je jednoznačně determinován právě jeho skupinovou identifikací.“⁵³

Nejznámějším případem je nacistický holocaust, kdy došlo k vyvraždění několika milionů obyvatel, a to zejména Židů, homosexuálů či tělesně postižených.

4.2 Vybrané patologické fenomény vývoje

Stejně jako u sériových vrahů se v masových vražích po čase něco zlomí. Na rozdíl od sériových vrahů, kteří mají nějaké trauma z dětství, jde u masových vrahů spíše o hromadění vzteku a nenávisti v průběhu života. Pak stačí být jen drobná záminka a neštěstí je na světě. Patologické fenomény vývoje jsou u masových vrahů důležité, a to zejména k pochopení jejich motivu, případně pak zabránění dalším masovým vraždám v rámci včasné identifikace.

4.2.1 Posttraumatická stresová porucha

Tuto poruchu lze charakterizovat jako pozdější projev nějakého prožitého traumatu. Jedná se o soubor nějakých poruch, a to už v rámci chování či prožívání, které vznikají v důsledku prožití nějakého extrémního stresu, se kterým není člověk schopen se sám vyrovnat. Laicky to můžeme definovat jako ránu na duši.

Jde o znovuprožívání traumatického obsahu, např. děsivé sny, opakující se myšlenky na danou událost, případně pocity úzkosti. Člověk s PTSD se snaží vyhýbat určitým místům, lidem, případně aktivitám, které jsou spojovány s daným traumatem. Dochází zde k poruchám spaní, nesoustředěnosti, hněvu a podráždění, případně i přemrštěné úlekové reakci. Zejména pak tuto poruchu můžeme nalézt u bývalých vojáků.

⁵³ ZRZAVÝ, Jan. Proč se lidé zabíjejí: evoluční okno do lidské duše. 2., přepracované vydání. V Praze: Stanislav Juhaňák - Triton, 2017. ISBN 978-80-7553-221-3., str. 108

4.2.2 Aspergerův syndrom

Aspergerův syndrom je charakterizován jako jednostranný průměrný až nadprůměrný intelekt. U masových vrahů se jedná o nejtypičtější diagnózu.

Tento syndrom se může projevovat v podobě narušené komunikační schopnosti, kdy jedinec např. nechápe humor či sarkasmus. Je vůči ostatním nedůvěřivý, mnohdy až paranoidní.⁵⁴ Lidé s tímto syndromem nedokážou pochopit, proč k nim lidé nejsou upřímní či neuvažují logicky. U lidí s nadprůměrným intelektem je větší možnost ovládnutí se a samotný syndrom na nich nemusí být vůbec znát.⁵⁵

Psychopatolog Andrej Drbohlav je na své přednášce o masových vražích popsal jako zajímavé a roztomilé lidi. Dle něj mají zajímavé myšlení, někteří jsou nadprůměrně inteligentní a mohou mít vynikající paměť. Jiní jsou zvyklí žít v takových svých rituálech. U dětí se to může projevovat neklidem, když do třídy přijde např. nový student či kantor. Neklid pak může vést k útěkům, zvracení, v krajní situaci až k výbuchům, kdy začnou ubližovat svému okolí.

4.2.3 Misogynie

Tento fenomén je nejméně známý, a přesto velmi zajímavý. Jednoduše řečeno se jedná o patologickou nenávist k ženám. Může se projevovat jako diskriminace vůči ženám, nebo může mít podobu násilí. Misogynie nemusí mít žádný pádný důvod, člověk nenávidí ženy jen z toho důvodu, že jsou zkrátka ženami.

Pro takové lidi, kteří nenávidí ženy, vznikla webová stránka INCEL. Jedná se o severoamerickou subkulturu, nyní už možná o celosvětovou, kde se schází muži, kteří drží nedobrovolný celibát. Věkové rozpětí těchto mužů je nejčastěji od 16 do 22 let. Na tomto webu lze nalézt více než 5 milionů členů, které spojuje nenávist k ženám. V ČR je součástí tohoto sdružení více než 4 000 mužů.⁵⁶

Za svého krále považují Elliota Rodgera, který v roce 2014 v Kalifornii zavraždil 6 lidí, 14 zranil a sám sebe poté na místě zastřelil. Den před vraždou natočil video, kde popisuje, jak ženy mohou za jeho špatný život. Po celou dobu si totiž vybíraly muže kolem něj a on i ve svých 22 letech stále neztratil panictví. Navíc nikdy ani dívku

⁵⁴ Přednáška: Psychologie masových vrahů, PhDr. Andrej Drbohlav, 16.10.2019, Plzeň

⁵⁵ HOLZÄPFELOVÁ, Blanka. Jeskyně Aspergerů. Praha: Pointa, 2021. ISBN 978-80-7650-343-4., str.12

⁵⁶ Přednáška: Psychologie masových vrahů, PhDr. Andrej Drbohlav, 16.10.2019, Plzeň

nepolíbil. Popisuje, jak všechny, zejména tedy ženy, které další den nalezne, popraví za to, že byl po celou dobu svého života odmítán.⁵⁷

Přestože se YouTube pokouší smazat video, je natolik populární, že je stále ke zhlédnutí na různých kanálech. Tím je tak pro řadu dalších lidí inspirací k podobným činům.

4.2.4 Hérostratův komplex

Další fenomén je Hérostratův komplex. Jedná se o chorobnou touhu stát se slavným, a zapsat se tak do historie. Aby člověk dosáhl tohoto cíle, spáchá kriminální až brutální trestný čin.⁵⁸

4.2.5 Hikikomori

Jedná se o syndrom, který se vyskytuje zejména v Japonsku. Lidé se stahují do ústraní a měsíce až roky nevycházejí ven z bytu. Nejčastěji bydlí u rodičů, čas tráví u počítače a ztrácí veškerý zájem o kontakt s okolním světem. Neuvěřitelných 4,8 milionů mužů v Japonsku vykazuje tento syndrom, jedná se pak o muže ve věku 18 až 28 let.⁵⁹

4.2.6 Komplex méněcennosti a nadřazenosti

Komplex méněcennosti znamená nedostatek vlastní sebeúcty, kdy člověk pochybuje sám o sobě. Již od dětství neustále selhává a je za to ponižován. Obvykle se pak uzavře do sebe a vytváří si svůj vlastní svět. V dospívání pak často ostatní šikanuje, čímž si kompenzuje svou slabost v dětství. V dospělosti se pak často střídá nenávisť k sobě samému a ke svému okolí.

Co se týče komplexu nadřazenosti, jde o obranný mechanismus, kdy se jedinec snaží skrýt pocity méněcennosti. Pocit méněcennosti se pak projevuje agresivitou, asertivitou či velikášstvím.⁶⁰

⁵⁷ Elliot Rodger's YouTube video and 140 page manifesto on SyndicatedNews.NET - YouTube. YouTube [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-okAStQbGLo&ab_channel=SyndicatedNews

⁵⁸ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str.61

⁵⁹ Přednáška: Psychologie masových vrahů, PhDr. Andrej Drbohlav, 16.10.2019, Plzeň

⁶⁰ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str.65-69

4.2.7 Mesiášský komplex

Jedná se o tzv. spasitelský syndrom, který se vyskytuje zejména u diktátorů. Často tento syndrom bývá spojován např. s Adolfem Hitlerem nebo Charlesem Mansonem. Tito lidé mají velkou touhu někoho zachraňovat a být obdivováni.

4.3 Útoky masových vrahů na školách

V rámci masových vražd je také na místě zmínit masové střelby na školách. Tyto útoky jsou čím dál tím častějším jevem, a to zejména v USA. V České republice k takovému útoku prozatím nedošlo. Nejznámějším útokem na škole u nás je útok z roku 2014 ve Žďáru nad Sázavou, kdy duševně nemocná žena pobodala několik studentů na obchodní akademii. Co se týče ale střelby, všichni jistě zaznamenali dva velké útoky – střelbu v Uherském Brodě, která byla zmíněna výš, a střelbu v nemocnici v Ostravě, ke které došlo koncem roku 2019.

Někteří pamatují nebo znají jednu z největších střeleb na škole, a to z roku 1999, kdy Eric Harris a Dylan Klebold zavraždili několik studentů na Kolumbijské střední škole. Od tohoto masakru se stali inspirací pro více a více lidí. Po tomto útoku se ale také policie zaměřila na problematiku útoků na školách. V rámci toho bude představen profil takového útočnicka a metodika „Run-hide-fight“, která je známá i u nás v České republice.

4.3.1 Profil pachatele

Na základě útoku na Kolumbijské střední škole došlo ke spolupráci mezi Tajnými službami U.S. a Ministerstvem školství U.S.. Výsledkem byla kniha „Safe school initiative“, v níž se pokusily na základě zkoumání 37 incidentů, které se odehrály na školách v letech 1974 až 2000, se pokusily sestavit profil útočnicka a nalézt varovné signály u budoucího pachatele.

Přesný profil pachatele nelze určit. Jak se ale však ukázalo v této studii, všichni útočníci byli muži ve věku 11 až 21 let, přičemž se jednalo celkem o 41 zkoumaných subjektů. Co se pak týče barvy pleti, 76 % útočnicků bylo bílé pleti, zbylá procenta byla tvořena např. Hispánci, Asiaty či Afroameričany. Útočníci pocházeli z různých rodinných zázemí, přičemž 44 % mělo oba biologické rodiče, 19 % žilo s jedním biologickým rodičem a 5 % žilo v pěstounské péči. Ve škole mělo 41 % vynikající studijní výsledky, 22 % dostatečné a 5 % selhávalo. Přibližně 63 % nemělo nikdy žádné potíže ve škole,

27 % nebylo nikdy suspendováno a s vyloučením mělo problém pouhých 10 % útočníků.⁶¹

Jak lze vidět už jen z tohoto mála statistických dat, je naprosto jedno, zda je pachatel bílý, černý, chytrý, hloupý, a zda má rodinu. Pachatelé pochází z naprosto různých prostředí.

V dalších řádcích však autoři upozorňují na to, že pachatelé se v minulosti setkali s nějakou formou šikany či obtěžováním. U většiny pachatelů také byly zjištěny sebevražedné sklony, a to jak v podobě sebepoškozování, myšlenek o sebevraždě nebo pokusů o ni. Řada z nich též trpěla depresemi.⁶²

Co se týče pak prediktorů, tak neuvěřitelných 81 % pachatelů se se svým plánem svěřilo minimálně jedné osobě, přičemž téměř všechny z nich představovaly nějakého kamaráda či člověka z rodiny. Dále se také většina pachatelů cítila méněcenná, odstrčená, případně v minulosti navštěvovala psychologa či psychiatra.⁶³

Spousty lidí tvrdí, že hry, filmy a média nabádají lidi k násilí. I na tuto problematiku se studie zaměřila a závěrem bylo to, že 11 % mělo zálibu v násilných filmech, 10 % v knihách o násilí, 12 % ve hrách a 37 % projevilo zálibu v násilí ve svých vlastních povídkách jako jsou např. eseje či básničky.⁶⁴ Jak lze vidět, média, hry či filmy o násilí nemají na lidi tak velký vliv, jak většina lidí předpokládá.

Co se však týče samotného pachatele a jeho aktu, jedná se ve většině případů o mladého muže, který svůj čin dlouho a řádně plánuje. Jeho cílem je pak usmrtit co nejvíce lidí, přičemž ve většině případů buďto spáchá sebevraždu, nebo se nechá zastřelit policií. Samotný útok pak trvá jen několik desítek minut. Důležitá je zde práce policie, která musí co nejrychleji zastavit aktivního střelce. Samozřejmostí je také spolupráce HZS a ZZS.

Je těžké posoudit u žáků, zda někdo další den vystřílí školu nebo ne. Musí se vzít v potaz i to, že studie je z roku 2004, což je téměř 18 let zpět. V posledních letech se začalo více mluvit o problémech ve spojitosti s depresemi či dalšími duševními nemocemi, dochází ke vzdělávání a školení zaměstnanců škol, studentů, ale také i policie.

⁶¹ The final report and findings of the safe school initiative: Implications for the prevention of school attacks in the united states [online]. Washington, D.C.: UNITED STATES SECRET SERVICE AND UNITED STATES DEPARTMENT OF EDUCATIO, 2004 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www2.ed.gov/admins/lead/safety/preventingattacksreport.pdf>, str. 19-20

⁶² Ibid., str. 21

⁶³ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5599-1., str. 142-143

⁶⁴ The final report and findings of the safe school initiative: Implications for the prevention of school attacks in the united states [online]. Washington, D.C.: UNITED STATES SECRET SERVICE AND UNITED STATES DEPARTMENT OF EDUCATIO, 2004 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www2.ed.gov/admins/lead/safety/preventingattacksreport.pdf>, str. 22

Naštěstí v naší republice k takovýmto útokům téměř nedochází. Je však jen otázkou času, kdy a kdo se podobnými útoky inspiruje. Proto bude představena metodika „Run-Hide-Fight“, v překladu uteč-schovej se-bojuj, která lidem říká, jak se zachovat, když dojde ke střetu s aktivním střelcem.

4.4 Run-Hide-Fight

Nikdo většinou nepředpokládá, že by se někdy mohl dostat do situace, při níž se ho pokusí zabít šílený střelec. Jenže nic není nemožné, a proto je nesmírně důležité zapamatovat si tato tři slova – utíkej, schovej se a bojuj.

V rámci prevence před aktivním střelcem vydala i PČR videospot, který ukazuje, jak se zachovat, když se do takovéto situace dostaneme.⁶⁵

4.4.1 Uteč

Pokud je to možné, člověk se musí z místa co nejrychleji dostat. Jedná se o tzv. rychlou a tichou evakuaci z místa. Nestará se o cennosti a další věci, ale o svůj vlastní život. Pokud po cestě někoho potká, pokusí se ho vzít s sebou. Pakliže narazí na někoho, kdo vstupuje do nebezpečného okolí, varuje ho před střelcem. Pokud je to bezpečné, pokusí se pomoci i ostatním lidem.

Teprve tehdy, když je z místa pryč a je ukryt na bezpečném místě, volá na linku 158 a řekne jim o situaci.

4.4.2 Schovej se

Jestli nelze místo opustit, je nutné se schovat. Člověk by měl zamknout vstupní otvory, případně nějakým těžkým předmětem zablokovat dveře. Důležité je jednat potichu a rychle. V místnosti se poté člověk ukryje, mobil přepne do tichého režimu a zůstane potichu. Je také nutné vypnout vše, co by mohlo dělat hluk – např. rádio či televize.

Policii je možné informovat až tehdy, pokud si je člověk opravdu jistý, že střelec se nenachází nikde v blízkém okolí. V úkrytu pak jedinec zůstane tak dlouho, dokud nebude bezpečné vyjít a dokud mu zásahová jednotka nedá pokyn. Ruce je nutné mít tak, aby na ně bylo vidět a policie si byla jistá, že útočníkem není právě on.

⁶⁵ Utíkej, schovej se, bojuj! In: Policie České republiky [online]. Policie České republiky – KŘP hlavního města Prahy, 2017, 7.6.2017 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>

4.4.3 Bojuj

Pokud není možnost utéct a ani se schovat, nejlepší možností je bojovat a pokusit se tak zachránit nejen svůj život, ale i životy ostatních. V první řadě je nutné najít nějaké předměty, kterými by šlo pachatele zneškodnit. Je nutné jednat rychle a co nejagresivněji.

4.4.4 Co dělat, když dorazí zásahová jednotka

Když dorazí zásahová jednotka na místo, je nutné myslet na to, že její příslušníci nevědí, kdo útočník je a kde se nachází. Člověk se nesmí vystavit riziku, že si jej s útočníkem spletou. Je tedy na místě, aby člověk zůstal klidný a následoval instrukce zásahové jednotky. Pokud něco drží, položí to a zvedne ruce a roztáhne prsty. Důležité je také nedělat žádné prudké pohyby, nekřičet a dle pokynů opustit areál. Pokud je to možné, měl by člověk poskytnout policii či operátorovi policie tyto informace: kde se nachází střelec, případně kolik jich je, popis střelců, počet a typy zbraní, které mají, a počet potenciálních obětí na místě.

5 METODIKA PRAKTICKÉ ČÁSTI

Praktická část bude zaměřena na potvrzení hlavního cíle bakalářské práce, tj. zjistit formou hypotézy zjistit, kolik sériových vrahů (n=30) mělo v dětství trauma, které se v budoucnu mohlo projevit jako spouštěč a příčina vraždění. Vše bude potvrzeno rozhovorem s jedním vrahem, který úplně do kategorie sériového vraha nespadá, ale v rámci rozhovoru uvedl velice zajímavé odpovědi.

Dále bude představen případ Teda Bundyho, konkrétně se zaměřím na jeho některé výpovědi, detailně prozkoumám jeho život a následné vraždění. Je to jeden z nejzajímavějších sériových vrahů – a co víc, díky svému charismatu si získal a stále získává „náklonnost“ několika desítek žen, i když je již dávno mrtev.

Co se týče masových vrahů, bude představen příběh Anderse Breivika, který má na svědomí 77 životů. Jedná se o jeden z nejsledovanějších případů tohoto století.

6 PRŮZKUM

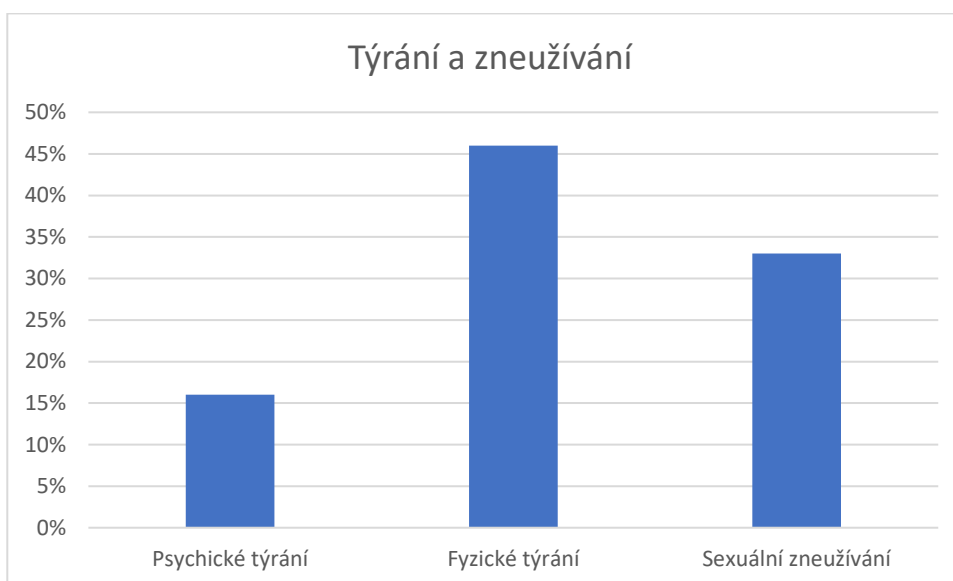
První a druhá hypotéza je zaměřená na pachatele sériových vražd. U 30 náhodně vybraných sériových vrahů bude snaha prokázat, že minimálně polovina z nich zažila nějakou formu domácího násilí a že minimálně u ¼ pachatelů bylo možné pozorovat určité prediktory.

Třetí hypotéza bude zaměřena na masové útoky, a to zejména na ty, které se odehrávají v USA.

6.1 Stanovení hypotéz

Cíl č. 1: Zjistit, kolik sériových vrahů bylo v dětství či dospívání nějak týráno či zneužíváno z náhodně vybraných 30 pachatelů.

Hypotéza č.1: Minimálně polovina z nich byla nějakým způsobem týrána či zneužívána.

Graf č. 1 – Týrání a zneužívání sériových vrahů v dětství⁶⁶

Dle průzkumu se s nějakou formou týrání či zneužívání setkalo celkem 18 pachatelů, což je více než polovina. Fyzickému týrání pak bylo vystaveno 46 % pachatelů, psychickému týrání 16 % a sexuálnímu zneužívání 33 % pachatelů.

V kapitole 2.2.1 byl zmíněn výzkum Harborta a Mokrose, kteří takto zkoumali 61 sériových vrahů, přičemž výsledky byly podobné, i když měli více respondentů. Z jejich 61 vrahů bylo 47,3 % fyzicky týraných, což odpovídá 28 vrahům. To je téměř polovina.

⁶⁶ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vražd: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vražd současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyche (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str. 116-441

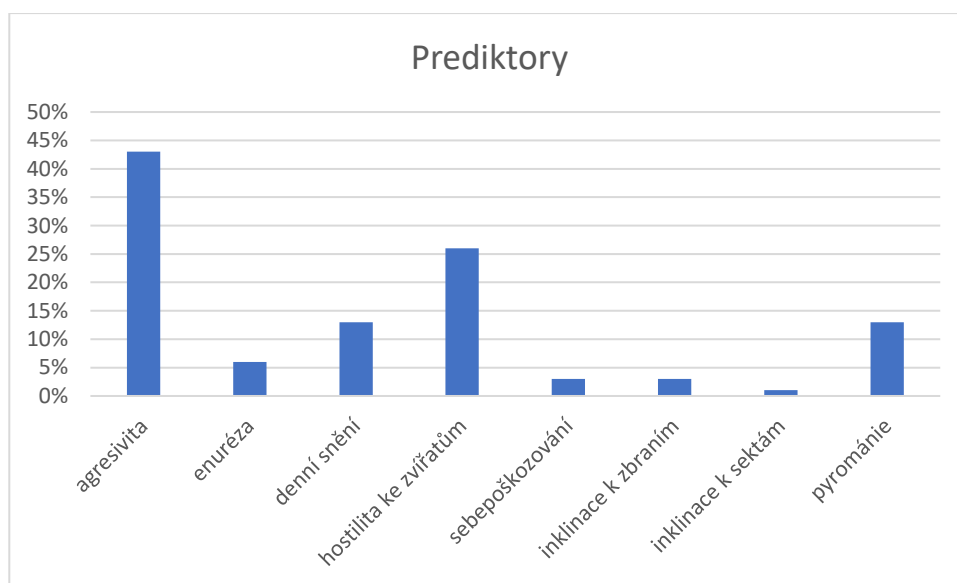
Sexuální zneužívání bylo zjištěno jen u 3, kdežto v tomto průzkumu bylo sexuálně zneužívaných 10 vrahů.

Nicméně to však poukazuje na to, že více než polovina sériových vrahů se v dětství či dospívání setkala s určitou formou týrání nebo zneužívání.

Hypotéza se potvrdila.

Cíl č. 2: Poukázat na prediktory, které mohou upozornit na možné budoucí vraždění.

Hypotéza č. 2: Minimálně 3/4 sériových vrahů vykazovaly problémové chování.

Graf č. 2 – *Prediktory u pachatelů sériových vražd*⁶⁷

Jak lze vyčíst z grafu, nejčastěji se u sériových vrahů vyskytovalo agresivní chování, a to celkem u 43 % z nich. Druhé místo pak obsadila hostilita ke zvířatům, která se vyskytla u 26 % pachatelů, a třetí místo pak denní snění a pyromanie s 13 %. Další zmíněné prediktory se vyskytovaly u méně než 10 % zkoumaných pachatelů.

Pouze u sedmi sériových vrahů nebyl zjištěn žádný prediktor.

Hypotéza se potvrdila, prediktory byly zjištěny u 76 % sériových vrahů.

⁶⁷ DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4371-4., str. 116-441

Cíl č. 3: Zjistit, ke kolika masovým vraždám šílených střelců došlo v letech 2011-2021.

Hypotéza č.3 : Masové vraždy v USA stoupají.

Graf č. 3 – Útoky šílených střelců v USA⁶⁸

Jak lze z grafu vyčíst, masové vraždy od r. 2016 až do r. 2020 stoupaly. Zejména v roce 2020 byl oproti roku 2019 zaznamenán velký nárůst těchto útoků. V loňském roce naopak masové útoky klesly ze 40 na 25.

Dle autorčina názoru za tak velký nárůst masových útoků v roce 2020 může hlavně situace spojená s koronavirem, kdy lidé museli být zavřeni doma.

Hypotéza se nepotvrdila.

⁶⁸ Quick Look: 277 Active Shooter Incidents in the United States Between 2000-2018 — FBI. Welcome to FBI.gov — FBI [online]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/about/partnerships/office-of-partner-engagement/active-shooter-incidents-graphics>

7 KAZUISTIKA – SÉRIOVÝ VRAH TED BUNDY

V rámci sériových vrahů bude představen příběh Teda Bundyho, jehož jméno je známé po celém světě. Na první pohled působí jako charismatický mladý muž, který vypadá jako perfektní partner do života. Nikoho by nikdy nenapadlo, že je to narcistický násilník, který své oběti brutálně mučil a vraždil. Jeho příběh se však vypráví dodnes a není divu – v některých případech je opravdu vyobrazován jako naprosto sebevědomý miláček žen. Tento vrah jako jeden z mála nedá některým lidem opravdu spát – jak se ze studenta práv, člena církevní skupiny a dobrovolníka na krizové lince stane vrah lačnicí po utrpení a krvi? Co spustilo vraždění? Narodil se tak nebo je jen obětí společnosti?

Tato kazuistika vychází zejména z dokumentárního pořadu „*Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho*“, kde vystupovali odborníci, novináři, svědci a další, kteří Bundyho znali či vyšetřovali. Mimo jiné se zde nachází záznamy z rozhovorů s tímto vrahem.

Ted se narodil v roce 1964 velmi mladé a svobodné slečně, která žila se svými rodiči. Jeho rodina patřila mezi ty chudší. Přesto však působili jako milá a dobrá rodina – chodili každou neděli do kostela, účastnili se různých akcí a děti jezdily na církevní tábory. Některé zdroje však uvádí, že jeho skutečná matka mu byla představena jako jeho sestra a jeho prarodiče jako rodiče, což o několik let později zjistil.

Bundy měl v dospívání vadu řeči a stal se kvůli tomu terčem posměšků ostatních dětí. Během dětství se také účastnil skautských táborů, kam však moc mezi ostatní nezapadal. Nezvládal vázat uzly, nevyhrával závody a snadno se rozčílil. Jako dítě rád stavěl pasti, kdy vykopal díru, dal do ní ostré klacky a vše překryl listím. Podle výpovědi jedné z jeho kamarádek se jednou stalo, že do takovéto pasti spadla malá holčička, která si o jeden z ostrých klacků rozřízla celou nohu.

Na střední pak dělal pár sportů, např. fotbal. Nikdy však neměl přítelkyni, což přisuzoval tomu, že nevěděl, co se ženami dělat. V té době se začal stranit lidí.

V roce 1966 nastoupil na Univerzitu ve Washingtonu, kde získal titul z psychologie. Zde se také seznámil s dívkou jménem Diana, která byla velmi atraktivní a bohatá. Chtěl si Dianu udržet, a tak se rozhodl věnovat politice, přičemž začal pracovat pro Republikánskou stranu v Seattlu jako dobrovolník. Později byl obviněn z politické špionáže. Netrvalo však dlouho a našel si něco jiného. Rozhodl se začít studovat na právnické fakultě a pořídil si auto značky Volkswagen, tzv. brouka.

Bohužel Bundy nebyl tak chytrý, aby se dostal na lepší a prestižnější právnické školy, a tak v roce 1973 nastoupil na večerní právnickou školu. V té době docházelo k rozpadu jeho vztahu s Dianou, protože byl bez práce, peněz a nemohl si dovolit brát ji na drahé večeře, na které byla zvyklá.

„Měl jsem ten příšerný pocit odmítnutí nejen z ní, ale ze všeho. Konec toho léta mám v úplné mlze. Toužil jsem se Dianě nějak pomstít. Ale na konci léta, opravdu nevím, mám v to v mlze. Netuším, co jsem tehdy vyváděl,“⁶⁹ uvedl Bundy v rozhovoru s novinářem Stephen Michaud.

Nakonec Bundy během tohoto roku pracoval pro městskou komisi prevence kriminality. Věnoval se zločinům na ženách, hlavně znásilnění. Tehdy získal přístup k různým informacím, jako např. co policie dělá a nedělá či jak komunikuje s ostatními státy.

Téhož roku poznal dívku jménem Liz, která se do něj bláznivě zamilovala. Byla jeho osudovou láskou a nechybělo málo do svatby. Liz měla dítě, které vychovávala sama. To Tedovi nevadilo a všichni fungovali jako jedna šťastná rodina. Ale stejně jako ostatní měli nějaké problémy.

V roce 1974 v Seattlu začalo Tedovo sériové vraždění. Za jeho první oběť je považována Lynda Ann Healy, která v dubnu toho roku zmizela ze svého domu v univerzitní čtvrti, kde žila s dalšími pěti studentkami. Za méně než 6 měsíců došlo ke zmizení celkem šesti žen. Ve všech případech se jednalo o mladé studentky, které mizely v okolí tamních kampusů. Tehdy policie začala předpokládat, že se jedná o sérii trestných činů s tím, že dojde k dalším zmizením. Zmizelé dívky měly hodně společného – univerzitní vzdělání, věk, byly velice opatrné v seznamování se s cizími lidmi. Policie v této době nevěděla, s kým má tu čest či jak postupovat. Tehdy totiž pojem sériový vrah neexistoval a takovéto případy tam byly zcela ojedinělé.

14. června 1974 k došlo k zásadnímu průlomů ve vyšetřování. Ten den totiž bylo na několik desítek tisíc lidí ve státním parku Lake Sammamish ve Washingtonu. Bylo zde spoustu atrakcí, mnoho mladých lidí, a zejména mladých žen. Někdy během dne ale došlo ke zmizení dvou žen, a to Denise Naslaund a Janice Ott. Obě dvě ženy však byly spatřeny s jedním a tím samým mužem, jak se později ukázalo. Jedna ze svědkyň popsala podezřelého jako dobře vypadajícího mladého muže se sádrou na ruce. Také zaslechla rozhovor Janice s tímto podezřelým, který se jí představil jako Ted a žádal ji o pomoc při

⁶⁹ Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho [Conversations with a Killer: The Ted Bundy] [dokumentární film]. Režie: Joe Berlinger. USA, 2019, Netflix.

naložení plachetnice do auta na nedalekém parkovišti. Další svědkyně pak uvedla, že podezřelý řídil světle hnědý či žlutohnědý Volkswagen, tzv. brouk. V tu dobu tak bylo pohřešovaných 8 mladých žen ve věku 18–21 let. Policie začala procházet různé rejstříky, přičemž nakonec zúžila okruh potenciálních pachatelů na sto.

V srpnu toho roku došlo však k velkému zlomu. Na policii se obrátila dívka, která sdělila obavy o svém přítelovi jménem Ted Bundy. Také uvedla, že se jí Ted svěřil o tom, jak jednu noc sledoval mladou dívku. Mimo jiné našla tašku s dámským oblečením v Tedově bytě, misku plnou klíčů, sádku a obvazy. Policie se tehdy zaměřila na Bundyho, protože odpovídal popisu, věku, vlastnil „brouka“ a znal okolí Washingtonské univerzity. Tehdy došlo k rekognici, avšak neúspěšné. Téměř nikdo Teda neoznačil jako podezřelého.

V září 1974 se Bundy přestěhoval do Utahu, aby zde studoval práva. Stal se členem církve a byl i pokřtěn. V tu dobu došlo během jedné noci ke zmizení Melissy Smith. O pár dní později bylo její tělo nalezeno. Jak vyšetřování ukázalo, byla zbita a uškrcena nylonovou punčochou. Během následujících měsíců došlo ještě ke zmizení dvou mladých žen, přičemž jedno tělo bylo nalezeno zbité a znásilněné.

8. listopadu 1974 došlo k dalšímu zvratu. Tehdy se mladá dívka Caron Daronch vydala na nákupy do obchodního centra, kde ji oslovil muž vydávající se za policistu. Oznamil jí, že se někdo pokusil vloupat do jejího auta a požádal ji, aby se šla do auta podívat, zda něco nezmizelo. Caron se to moc nezdálo, a tak policistu požádala o předložení odznaku, který také bez váhání předložil. Tehdy Caron řekl, že podezřelý je na policejní stanici a poprosil ji, zda by ho mohla identifikovat. Caron bez váhání souhlasila, nevěděla však, že ji čeká boj o život. Nastoupili společně tedy do Bundyho „brouka“ a vydali se na cestu. Po chvíli však Bundy zajel na parkoviště, Caron spoutal a dal jí k hlavě pistoli. Po krátké rvačce se naštěstí Caron podařilo utéct. Caron vše poté nahlásila na policii. Bohužel mezitím došlo k další vraždě mladé dívky.

Počátkem března roku 1975 byla v Seattlu v lese nalezena těla několika obětí Bundyho. V ten okamžik si policie byla jistá, že se jedná o jednoho a toho samého člověka. Nalezená těla však v lese ležela delší dobu a zvěř udělala svou práci. Vzhledem k tomu, že v té době neexistovaly takové technologie, jako máme nyní, policie byla bez důkazů.

Toho samého roku došlo ke zmizení Caryn Campbell z hotelu v Coloradu, kde byla se svým mužem. Po měsíci pátrání bylo její tělo nalezeno nahé. Mimo jiné došlo ke zmizení dalších dvou dívek.

Vrátíme se zpět do Utahu, kde momentálně Bundy žije a dívky stále mizí beze stopy. V srpnu si příslušník policie všiml Volkswagena, který jel s vypnutými světly. To se strážníkovi nezdálo, pokusil se jej zastavit a po krátkém pronásledování nakonec řidič zastavil sám. Řidičem nebyl nikdo jiný než náš Ted Bundy. Byl zatčen za nezastavení vozidla na příkaz policisty. Původně to bylo vedeno jako přestupek, pak však v autě policisté objevili lyžařskou kuklu, páčidlo, pouta, punčochy a spousty dalších divných věcí. Bundyho začali vyšetřovat intenzivněji, a nakonec byla Caron, která Bundymu uprchla, pozvána na rekognici. Bundy se ještě pokoušel změnit svou image před rekognicí, ale bez úspěchu, Caron ho okamžitě poznala. V tu chvíli byl obviněn z únosu a z pokusu o vraždu. Teprve pak začala spolupráce napříč státy, což tu doposud nebylo.

Koncem února v roce 1976 začal soud s Bundym v Salt Lake City ve státě Utah. Ted stále všem tvrdil, že je nevinný. Na kamery a novináře se v jednom kuse usmíval a bylo vidět, že si publicitu velmi užívá. Soudce však neobalamutil. Ten ho totiž prohlásil vinným.

V říjnu ve věznici Utah mu bylo sděleno obvinění za vraždu Caryn z Colorada. V tomto případě policie neměla přímé důkazy, ale během prohlídky Bundyho bytu našli brožuru hotelu, kde byla oběť ubytovaná. Mimo jiné našli svědka, který obviněného v den zmizení Caryn viděl v hotelu. Ted tak byl obviněn z vraždy prvního stupně, což znamenalo trest smrti. V návaznosti na to byl přesunut do věznice v Coloradu.

Na jaře roku 1977 v Aspenu v Coloradu probíhalo předběžné slyšení v případě vraždy Caryn. Během přestávky Bundy šel do soudní knihovny, využil příležitosti, kdy strážníci nedávali pozor, a vyskočil z okna ve výšce sedmi metrů. Následně uprchl směrem do hor. V tu chvíli nastala panika, protože nikdo nevěděl, co se stalo a jak je tohle vlastně možné. Veškeré cesty vedoucí z Aspenu byly uzavřeny a důkladně kontrolovány. Po Bundym se však slehla zem.

Teprve po sedmi dnech byl nalezen. Svůj útěk popsal novináři Stephenu Michaudovi takto: *„Pamatuji si, jak jsem se nutil jít. Říkal jsem si pořád dokola: „Musíš jít, musíš jít. Neváhej, nezastavuj, nepřestávej.“ Kdybych udržel tempo, mohl jsem dojít daleko, ale přepadla mě chladná silná bouřka, byla mi zima a upadl jsem do šoku. Po třech, čtyřech dnech ve vysoké výšce jsem byl podchlazený a zoufalý. Byl jsem úplně dezorientovaný. Nikdy jsem nic takového nezažil. Tu noc jsem se otočil a šel jsem zpět do Aspenu. Vlastně jsem měl pak štěstí, že mě našli.“*⁷⁰

⁷⁰ Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho [Conversations with a Killer: The Ted Bundy] [dokumentární film]. Režie: Joe Berlinger. USA, 2019, Netflix.

Do 30. 12. 1977 čekal Bundy stále na soud za vraždu Caryn. Během čekání však zhubl několik kilogramů a v tento osudný den se mu opět podařilo utéct, tentokrát dírou ve stropě v cele, do níž perfektně zhubl. Vzhledem k tomu, že zmizel někdy mezi večerkou a budíčkem, mohl mít velký časový náskok. Policie tedy ihned začala jednat – obvolala všechny jeho známé a rodinu a obeznámila je se situací s tím, že pokud se je pokusí kontaktovat, mají ihned dát vědět. Policie však byla beze stop a do pátrání se zapojila i FBI. Ted Bundy se tak dostal na seznam deseti nejhledanějších zločinců.

Pátrání bylo i nadále bezúspěšné. Během následujících 2 měsíců došlo k dalším několika vraždám. První se odehrála v lednu v Tallahassee, kde vnikl do budovy sesterstva a brutálně zde zavraždil 2 dívky, zatímco spaly. Jen o 6 bloků dál, tu samou noc, byla nalezena také Cheryl Thomas, jejíž tělo našli umučené a zmlácené v kaluži krve. Na dvou z těchto obětí byly nalezeny velmi hluboké otisky zubů.

O měsíc později zmizela teprve dvanáctiletá Kim Leach v Lake City. Až po dvou měsících pátrání bylo nalezeno její tělo.

Řádění Bundyho skončilo až 15. 2. 1978 v Pensacole na Floridě, kde se Bundy pokoušel ujet policii. Vzhledem k tomu, že nechtěl sdělit svou totožnost, řídil kradené auto a kladl odpor při zatýkání, byl umístěn do věznice v Pensacole. Mimo jiné u něj bylo nalezeno 21 kreditek, které patřily mladým studentkám tamní univerzity. Po pár dnech Bundy sdělil policii, že se jmenuje Kenneth Misner – nepočítal však s tím, že opravdový Kenneth Misner se policii ozve s tím, že není ten, kdo je ve věznici. Nakonec se Ted identifikoval výměnou za to, že mohl zavolat své přítelkyni Liz, které se svěřil, že *„ho pohlcuje něco, čemu sám nerozumí a prý to nedokáže zastavit.“*⁷¹

Policie zjistila, že Ted žil v domě, který byl jen 4 bloky od budovy sesterstva, kde došlo ke 2 vraždám. Také ho začala podezřívat z vraždy dvanáctileté Kim Leach potom, co zjistila, že byl den před jejím zmizením ubytován nedaleko její školy, odkud zmizela.

Nakonec policie získala důkazy v obou případech a 7. 7. 1978 proběhl soud. Bundy byl obžalovaný ze dvou vražd prvního stupně, dvojnásobného vloupání a tří pokusů o vraždu prvního stupně. Ted si však stál za tím, že je ve všech bodech nevinný.

9. 5. 1979 na Floridě proběhlo první veřejné líčení s kamerami. Bundy získal takovou pozornost, o které vždy snil. V tu dobu se nemluvalo o nikom jiném než o něm. Jeho obhájce mu navrhl, aby se k něčemu z bodů obžaloby doznal výměnou za to, že nedostane trest smrti. Bundy souhlasil.

⁷¹ Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho [Conversations with a Killer: The Ted Bundy] [dokumentární film]. Režie: Joe Berlinger. USA, 2019, Netflix.

1. 6. 1979 soud pokračoval. Veškeré osazenstvo u soudu myslelo, že se Ted ke svým činům přizná. V tu chvíli však Ted začal tvrdit, že jeho obhájci ani neví, jak ho obhajovat, a vůbec nevěří v jeho nevinu. Tímto pohřbil jakoukoliv možnost dohody. Soudce mu pak však uznal, že se oficiálně může spoluúčastnit své obhajoby.

Přesně o měsíc později došlo na hlavní líčení. Bundy vedl vlastní obhajobu, což mu více či méně uškodilo. Po jednom ze svědků, konkrétně po strážníkovi, který byl na jednom z místa činů jako první, chtěl, aby dané místo činu popsal do detailů. Chtěl vědět, co viděl a jak vypadaly oběti. Na ostatní to působilo tak, jako by veškeré vraždy chtěl prožít znovu. V případě vraždy 2 žen v budově sesterstva byla pouze jedna svědkyně, jejíž svědectví bylo velmi nejisté – pachatele viděla pouze z boku a nedokázala říci, jaké měl např. vlasy, oči či úsměv. Důležitým důkazem pak bylo předložení otisků zubů z dvou obětí, které se perfektně shodovaly s těmi Bundyho.

24. 7. 1979 byl Ted Bundy shledán vinným ve všech bodech obžaloby, což znamenalo elektrické křeslo. Ještě v tom samém roce byl obviněn z vraždy Kim Leach.

Vzhledem k tomu, že Bundy byl mladý a velmi pohledný muž, jeho soudů se účastnily zejména ženy. Jednou z nich také byla Carole Boone, dávná kamarádka z Washingtonu. Ta si stála za tím, že Ted je nevinný. Dokonce během jednoho soudu došlo k jejich zasnubám. A přestože Teda čekal trest smrti, stihli se vzít a Carole po několika měsících porodila jejich dceru jménem Rose. Byly zde nějaké spekulace, že to není Tedovo dítě, ale jak se později ukázalo, jeden z dozorů jim umožňoval se scházet ve vězení.

Několik let se Bundy trestu smrti vyhýbal. V roce 1984 dokonce pomáhal FBI s profilováním sériových vrahů a dalších pachatelů. V roce 1986 se díky psychiatrickému vyšetření zjistilo, že Bundy trpěl maniodepresivní poruchou. Mimo jiné necítil empatii či lásku vůči jiným lidem a bylo zde podezření, že byl jako malý fyzicky týraný. Teprve 22. 1. 1989, po jedenácti letech mlčení, se přiznal k dalším třiceti vraždám v sedmi různých státech.

24. 1. 1989 byl Theodore Robert Bundy v 7:06 hodin ráno popraven na elektrickém křesle. V ten den se před věznicí, kde k popravě došlo, shromáždilo několik desítek lidí. Ti po celou dobu oslavovali a prodávali trička s nápisem „Burn Bundy Burn“, v překladu tedy shoř Bundy shoř.

7.1 Autorčin názor:

Můj názor na Teda je takový, že se velmi liší od ostatních sériových vrahů. Nikdo z ostatních nebyl natolik drzý, aby dvakrát utekl před spravedlností, a navíc se pak sám obhajoval u soudu.

Podle psychiatra Al Carlisle si Ted své dětství velmi idealizoval. Napadá mě, že se snažil potlačit ten fakt, že je nemanželským dítětem, což kdysi bylo považováno za něco, za co bychom se měli stydět. Dále je tu teorie, že mu nejspíše bylo tvrzeno, že jeho matka je vlastně jeho sestra, což například uvádí i Andrej Drbohlav ve své knize Psychologie sériových vrahů. A dále tu máme zjištění, že je zde velká pravděpodobnost, že byl svým dědečkem fyzicky týrán.

Během dospívání si nedokázal najít dívku, a nakonec ho jeho první láska opustila, protože pro ni už nebyl „dost dobrý“.

Myslím si, že pokud Ted v sobě shromažďoval veškeré tyto pocity, které v něm postupně eskalovaly, mohl být hlavním spouštěčem právě rozchod s výše zmíněnou Dianou.

Tímto však nelze omluvit jeho vraždění, kterým sprovodil ze světa více než 30 mladých žen. Myslím si však, že vražděním těchto mladých žen chtěl dosáhnout určité pomsty vůči Dianě či své matce a sestře, a proto si vybíral mladé ženy.

Těžko říct, zda by jeho osud a osud zavražděných dívek byl jiný, kdyby se vědělo o jeho poruše, případně kdyby si o svém životě mohl s někým promluvit. Jak lze poznat z jeho příběhu, neměl téměř nikoho blízkého, komu by se svěřil.

8 KAZUISTIKA – MASOVÝ VRAH ANDERS BREIVIK

Jako příklad masového vraha byl vybrán Anders Breivik. Na první pohled chladnokrevný vrah, který o život připravil 77 lidí. Když se ale pak člověk zaměří na jeho příběh, setká se s celoživotním odmítáním – ať už ze strany otce, tak celkově společnosti. Tato kazuistika vychází z knihy „*Jeden z nás: Příběh o Norsku*“ od autorky Seierstad Åsne, která sleduje nejen život Anderse, ale i několika jeho obětí, které na ostrově přišly o život.

Anders Behring Breivik se narodil 13. února 1979 v Oslu. Jeho matkou byla zdravotní sestra Wenche Behringová a otcem bývalý norský diplomat Jense Breivik. Vztah Wenche a Jense avšak neměl dlouhé trvání. Wenche svého manžela popisovala jako člověka, který myslí jen na sebe a vše musí být podle něj. Nakonec po několika měsících vztahu, chvíli po narození Anderse, si sbalila věci a odstěhovala se z Londýna do Osla spolu s Andersem a dcerou Elizabeth, kterou měla z předchozího vztahu.

Již brzy si Wenche začala stěžovat, že s Andersem není něco v pořádku. Už jako miminko býval velmi plačtivý a náladový. Proto často od dětí v noci odcházela a vracela se brzy ráno, než se vzbudily.

Když Andersovi byly dva roky, zažádala Wenche odbor sociální péče o odlehčovací služby, což jí úřad schválil. Tvrdila, že si potřebuje odpočinout od dětí, zejména od Anderse. A tak od října 1981 začal Anders jezdit ob týden k mladičkým manželům na víkend. Tento mladý pár pak později uvedl, že Wench po nich požadovala, aby muž nechal Anderse dotýkat se jeho penisu, neboť je to důležité pro jeho sexualitu vzhledem k tomu, že doma nemá žádný mužský vzor. Po pár měsících však Wenche přestala k víkendovým rodičům Anderse vozit a snažila se zjistit, jaká je možnost umístění dětí do pěstounské péče. Mezitím se Wenche rozváděla s Jensem Breivikem a čekalo ji stěhování.

Už jako čtyřletý projevoval Anders sklony k agresivitě – svou starší sestru a matku mlátil, a když se ho matka snažila pokárat, jen se jí vysmíval do obličeje. Wenche se proto obrátila na poradenské centrum odboru sociální péče a opět zažádala o odlehčovací domov. Andersovo zvláštního chování si začali všimati i v mateřské škole – Anders se téměř s nikým nekamarádil, a když se třeba udeřil, ani neplakal. Nakonec pracovnice odboru sociální péče poslala Wenche i s dětmi do centra dětské a dorostové psychiatrie. Tam měli speciální pracovníci rodinu sledovat při běžných činnostech. Odborníci tehdy Anderse popsali jako dítě, které vůbec neprojevuje radost ze života, nemá představivost,

empatii a nedokáže popsat, jak se cítí. Nakonec však došli k závěru, že Anders nemá žádnou poruchu osobnosti, nýbrž se stal obětí matčiných frustrací. Wenche pak popsali jako ženu, která trpí nepřiznanou depresí, je nevyrovnaná a má hraniční poruchu osobnosti. Odborníci také navrhli, aby byl Anders přesunut do pěstounské rodiny, aby nedošlo ke špatnému vývoji chlapce. O tomto všem se však dozvěděl Jense Breivik a ihned zažádal o svěření Anderse do péče. Nakonec však svou žádost stáhl ještě před tím, než došlo k hlavnímu líčení u soudu, a chlapec tak zůstal v péči u matky i nadále. Svého otce navštěvoval jen málokdy.

Na prvním stupni základní školy byl Anders velmi agresivní. Projevila se u něj hostilita ke zvířatům, kdy topil čmeláky, zapichoval pero a pastelky do krys a nebál se dokonce ani šikanovat slabší vrstevníky.

Roku 1992 nastoupil na druhý stupeň, ale na jinou školu, než na kterou chodil na prvním stupni. To Andersovi vyhovovalo, mohl si totiž vytvořit naprosto novou osobnost. Ve třídě si našel další 4 kamarády, s nimiž později utvořil partu. Tato parta měla jeden společný zájem, a tím byl hip-hop a graffiti. Sprejoval se svou partou, kde se dalo, avšak v tomto umění fungovala určitá hierarchie. A Anders se chtěl vyšplhat až na samotný vrchol. V té době se však proti těmto vandalům vedla válka. Docházelo k většímu zatýkání náctiletých – někteří dostali pokutu, jiní skončili ve vězení. Ale to Anderse vůbec neodradilo. Nakonec byl zadržen policií a jeho kamarádi si mysleli, že je „práskač“, a přestali se s ním bavit. Jeho otec se dozvěděl o jednom z incidentů s policií a zuřil, proto mu Anders slíbil, že sprejování zanechá, slib ale nedodržel.

Uběhlo několik let. Anders dospěl a hiphoperskou etapu skončil. Začal se o sebe více starat – nosil značkové oblečení, používal make-up a užíval vitamínové přípravky na vlasy. Dokonce si i nechal udělat plastiku nosu. V té době se ucházel o místo ve Straně pokroku, která je označována za pravicově populistickou. Ve Straně pokroku byl od svých osmnácti let a také se stal místopředsedou místní mládežnické organizace Oslo-západ. Celkem se tato organizace skládala z pěti členů a jejím cílem bylo změnit Norsko.

Anders ještě rok studoval na střední škole Hartviga Nissena s divadelním zaměřením, ale nebyl spokojený, proto po roce studium ukončil. Poté ale nastoupil na Obchodní akademii města Osla. Našel si i brigádu, začal obchodovat s akciemi a povedlo se mu vydělat 200 tisíc norských korun. Na studium mu však potom už nezbýval žádný čas, a tak studium opět ukončil. S kamarádem se rozhodl založit firmu Behring & Kerner, což byl jen neúspěšný pokus o podnikání, protože po roce firmu rozpustil. Anders se však tak snadno nevzdával, a proto si založil firmu zaměřenou na reklamu. Ale i tento pokus

byl marný, protože po roce byl nucen firmu prodat a nezbyly mu téměř žádné peníze. Později začal navštěvovat večerní kurzy politické školy, které organizovala Strana pokroku. V místní organizaci Strany pokroku se i seznámil s dívkou Lene Langemyrovou, se kterou si ihned padl do oka. Setkávali se na večírcích, navštěvovali se doma a trávili spolu téměř veškerý volný čas. Jejich společným tématem byl islám, který oba velmi kritizovali. Také se zajímali o zbraně a plánovali, že se společně přihlásí do střeleckého klubu. K tomu ale nikdy nedošlo, a to z jednoho prostého důvodu. Anders i Lene v roce 2002 kandidovali ve volbách do městského zastupitelstva, které se konaly o rok později. Lene se dostala, Anders ne. V tu chvíli opadl Andersův zájem o Stranu pokroku a cokoliv s ní spojeného.

Anders opět začal podnikat, ale tentokrát jeho činnost nebyla úplně legální. Prodával totiž falešné diplomy, a to například bakalářské, magisterské, zkrátka jakékoli lidé žádali. V tomto případě byl ale o diplomy obrovský zájem, a tak si vydělal hned pár milionů. Do toho si založil profil na seznamce, kde se seznámil s jednou Běloruskou. Několik týdnů si dopisovali, a nakonec se za ní vypravil do Minsku. Bohužel ale zase skončil sám, protože mladá Běloruska chtěla využít jen jeho peněz. Aby toho nebylo málo, objevil se problém i s jeho podnikáním. Jedny z největších tištěných novin Aftenposten se dostaly na stopu jeho podnikání s diplomy. Anders s podnikáním neskonal, a to z důvodu, že měl velký výnos peněz z této činnosti. Anders tak dál podnikal a absolvoval i střelecký kurz, který trval tři dny.

V roce 2006 Anders kontaktoval svého otce, se kterým od opletaček s policií nemluvil. Vyprávěl mu, jak je jeho život úžasný, daří se mu v podnikání apod. Na závěr si řekli, že si musí zase někdy zavolat, k tomu ale nikdy nedošlo. A bylo to naposledy, co Anders se svým otcem mluvil. Mimo jiné Anders přerušil i podnikání s diplomy a začal nakupovat akcie. Bohužel ale akcie po čase šly dolů, a tím i peníze na Andersově účtu. Přestal o sebe pečovat, vyhýbal se přátelům a začal trávit čas hlavně na počítači. Nakonec se i přestěhoval zpátky ke své matce.

Anders se do pracování moc neměl. Celé dny a noci trávil hraním počítačových her, zejména pak World of Warcraft, což je virtuální svět, kde můžete být čím jen chcete. Jeho matka však z toho nadšená vůbec nebyla.

Po několika letech strávených v pokoji začal psát knihu. Měla celkem 3 části. První část se věnovala zejména otázce, co se s Evropou stalo. Úvod knihy tvořily hlavně plagiáty od jiných autorů. Věnoval se tématu islamizace, ve které viděl jeden z největších problémů současnosti. Snažil se vysvětlit určité části Koránu nebo různé pojmy z

islámu. Nechyběla ani trocha historie, takže se zde objevily se zde různé historické události jako např. křižácké výpravy ve dvanáctém a třináctém století nebo masové vraždění v Arménii roku 1915. Druhou část knihy nazval Evropa v plamenech. Několik úvodních stran tvořily eseje těch, kteří se tématu islamizace též věnovali. Mimo jiné si i stěžoval, jaké těžké břímě na sebe vzal, protože to přeci není jen jednoduchý úkol ukázat světu pravdu o islamizaci a samotných muslimech. A na závěr druhé části se nebál ani zkritizovat lidi, které předtím obdivoval. Třetí část by se dala považovat za Andersův manifest. Měla být vyhlášením války a měla podnítit co nejvíce lidí, aby se této války účastnili po jeho boku. Tehdy začal plánovat vraždy. Ještě nevěděl, kde a koho zavraždí, ale už si byl jistý, že bez toho ke změně nedojde. Zrádce země v této kapitole rozdělil na 3 skupiny – A, B a C. Mezi tyto lidi patřili např. multikulturalisté, poslanci, novináři, učitelé, umělci, církevní hodnostáři, ale i ostatní lidé, kteří neměli téměř žádný vliv. „*Dle jeho obžaloby se tyto lidé spolupodíleli na kulturní genocidě původního evropského osídlení a tím, že dovolili systematický boj muslimů za demografickou převahu, přispěli k cizí invazi a kolonizaci Evropy. Dále pak tyto lidé podle obžaloby mlčky sledovali znásilňování půlmilionu až milionu evropských žen a aktivně podporovali feminismus, emocionalismus, rovnostářství a islamismus.*“⁷² Podle jeho plánů mělo také od 1. ledna 2020 dojít k zahájení deportace muslimů. Buďto by došlo k jejich deportaci, nebo by konvertovali ke křesťanství a získali by nové jméno i příjmení. Zakázalo by se používat např. perštinu či arabštinu jako mateřský jazyk, začaly by se bourat mešity nebo by muslimové nesměli komunikovat s nikým mimo Evropu. Takto si to Breivik plánoval. Navrhoval i změny, které by podle něj společnosti prospěly – vývoj umělé dělohy, sexuální zdrženlivost až do svatby nebo vznik tzv. volných zón, kde by se pořádaly různé večírky a byl by zde povolen nezávazný sex. Během psaní třetí části se naplno začal věnovat informacím, jako kde sehnat zbraň, jak zajistit, aby u něj nikdo nenašel žádné důkazy a podobně. Jeho nálada se při psaní velmi často měnila a jeho matka se občas bála chodit domů, protože jednal agresivně kvůli maličkostem a byl mrzutý.

V roce 2009 přišel na to, jak zavraždit co nejvíce lidí. Vyrobí bombu. A začal si objednávat všelijaké možné vybavení – dýmové granáty, hvězdice s hroty, neprůstřelné zavazadlo, tlumiče, plynovou masku, neprůstřelnou vestu, helmu se štítem a mnoho dalšího. K výrobě bomby mu ale matčin byt nestačil, a tak si pronajal statek s tím, že potřebuje dopsat knihu. Jak vyrobit bombu je snadné zjistit, protože je internet plný videí

⁷² SEIERSTAD, Åsne. Jeden z nás: Příběh o Norsku. Absynt, 2019, 584 s., ISBN 978-80-8203-131-0., str. 224

i postupů, jak na to. Začal si tedy opatřovat všechno potřebné. Pracoval zejména v noci, aby ho nikdo ze sousedů nerušil nebo případně nenahlásil. Každý postup si zapisoval do svého deníku včetně toho, kolik čeho potřeboval, za jak dlouho to vyrobil a nezapomněl ani povzbudit ty, kteří by ho chtěli následovat. Začal navštěvovat i střelecký klub, aby získal zbrojní průkaz. Postupně si opatřoval další a další potřebné vybavení – poloautomatickou pušku, zápalné šňůry, hnojivo, střelivo či bajonet. Sousedé si po celou dobu ničeho podezřelého nevšimli. Ani toho, když se Anders vydal do lesa odpálit testovací bombu. Vše mu šlo od ruky, měl to propočítané a promyšlené. Jen počítač ho občas zlobil, takže jej musel několikrát restartovat a opravit.

22. července 2011 bylo vše připravené, zbývalo už jen rozeslat svůj manifest, který nazval „2083 – Evropská deklarace nezávislosti“, a film, který sestavil z úryvků jeho manifestu a videí z internetu. To učinil po jedné hodině odpoledne. Vše rozeslal e-mailem lidem ve svém adresáři s tím, že za to nežadá žádnou odměnu a přeje si, aby to rozeslali všem dalším lidem, kterým mohou. Teď ho ale čekal ten nejdůležitější úkol, a to proměnit ve skutečnost vše, co celou tu dobu tak do detailů plánoval. Vyrazil autem k dodávce. V ní se poté převlékl do norské policejní uniformy, a než vystoupil ven, rozhlédl se, zda není nikdo kolem. Přeběhl rychle k volantům a vyrazil do vládní čtvrti.

Byl na místě. Dodávku zaparkoval u vchodu, kde sídlil úřad vlády a ministerstvo spravedlnosti. Dodávku zaparkoval tak, aby tlaková vlna byla co největší, tedy hned u vchodu. Chtěl, aby došlo ke zřícení celé budovy. Báł se a byl nervózní, ale v tento okamžik to nemohl vzdát. Zapálil šňůru a odešel. V budově byla kamera, která dodávku zaznamenala. Bezpečnostní pracovník byl však zvyklý, že někteří tam takto na chvíli zaparkují, když jedou jen něco rychle vyřídit. Po chvíli mu to ale nedalo a rozhodl se zavolat na registr vozidel s tím, aby mu dali jméno a telefon majitele vozu. Mezitím ale, když Breivik rychle přecházel do dodávky, prošel kolem muže, který si ho velmi podezřívavě prohlídl. A tak si muž zapsal typ vozu a SPZ.

V 15:25 auto s bombou vybuchlo. Zemřelo 8 lidí. Některé zabil samotný výbuch, jiné tlaková vlna. Bezpečnostní pracovník, který se akorát chystal zavolat na registr vozidel, místo toho vytočil přímou linku policie. Byl prvním, kdo výbuch nahlásil. V tu dobu už byl Anders na cestě k Utoye. Devět minut po výbuchu zavolał Andreas Olsen na policii – byl to muž, který viděl Breivika v policejní uniformě nasedat do auta. Policii uvedl, že viděl něco podezřelého a poskytl jim popis Anderse i typ auta včetně SPZ. Bohužel v tomto případě selhala norská policie ve všech směrech – nebyl okamžitě vyhlášen poplach, neměli žádné stanovené postupy, jak jednat při takovém útoku a

informace o útočníkovi byly předány až za několik desítek minut od spáchaného bombového útoku ve vládní čtvrti.

Na Utoye zrovna probíhal letní tábor mládežnické organizace norské sociálně demokratické Strany práce. Někteří se o útoku dozvěděli prostřednictvím internetu. Několik z nich se začalo obávat toho, že ani oni nejsou v bezpečí. Nikdo tomu ale nijak víc nevěnoval pozornost. Přeci jen byli na ostrově daleko od bombového útoku a navíc – kdo by útočil na děti?

Anders čekal na kopci u přístaviště na loď, která jezdila v každou celou hodinu na Utoyu. Když loď stále nepřijížděla, šel se zeptat do přístaviště, co se děje. Mladý muž, který to tam měl celé na starost, mu sdělil, že kvůli výbuchu loď nejezdí. Anders ale mladého muže přesvědčil, aby loď přivolal z toho důvodu, aby Utoyu mohl zabezpečit. Lodí k přístavišti dorazila Monica, která byla vedoucí mládežnického tábora. Ptala se Breivika, policisty, proč nikdo lidem z tábora nedal vědět, že dorazí policie. „Všude je chaos,“ odpověděl jí Anders, došel si pro vybavení včetně kufříku s náboji, a společně se všichni nalodili. Na ostrově byli za pár minut.

Když dopluli na ostrov, přišli k Breivikovi dva bezpečnostní strážci. Jedním z nich byl Trond Berntsen, který pro Breivika představoval největší hrozbu. Začal se ho totiž vyptávat z jakého policejního okrsku je a zda zná nějakého Jørna. Mezitím se děti na táboře skrze vysílačku dozvěděly, že na ostrov dorazil policista a žádá, aby se všichni shromáždili uprostřed ostrova. Breivik s ostatními se vydali směrem k hlavní budově. Za ním šli dva lidé, před ním tři. Teď nebo nikdy. Vytáhl zbraň z pouzdra a jako prvního zastřelil jednoho ze strážců, hned na to Monicu a druhého strážce. Kapitán stihl utéct.

Někteří z mladistvých slyšeli výstřely, ale mysleli si, že se jedná jen o vtip a někdo hází na ostrově petardy. To už byl Anders téměř u Kavárny, jak se přezdívalo hlavní budově. Tam zastřelil dva chlapce a hned na to jednu dívku, která popravu svých kamarádů viděla a stihla ještě zakřičet: „Utíkejte“. V tu chvíli na celém ostrově zavládla panika. Někteří se schovávali uvnitř budov, jiní ve stanech, ve kterých přespávali během tábora, další pak utíkali směrem do lesů. Breivik střílel hlava nehlava. V 17:24 zavolal kapitán lodi na tísňovou linku s tím, že na ostrově Utoya střílí nějaký muž a je převlečený za policistu. Po chvíli přišly i další hovory, a to od účastníků letního tábora.

Anders se rozhodl, že vejde do hlavní budovy. Nejprve vešel do první místnosti, tzv. Malého sálu, kde se na něj dívali mladí vystrašení lidé. Přišel k prvnímu hloučku a začal do něj střílet. Někteří ho prosili o život, jiní strnule stáli a nechápali, co se děje. Další pak hráli mrtvé a doufali, že je Breivik nechá žít. Marně. Tušil, že se o něco

takového pokusí, a tak každého pro jistotu střílel do hlavy. Když zavraždil všechny v Malém sále, přešel do Velkého sálu. Postupoval stejně jako v předchozím sále – nejprve postřílel všechny z větší vzdálenosti a pak ještě z blízka, aby měl jistotu, že jsou opravdu všichni mrtví. V hlavní budově byl nanejvýš tři minuty. Za těchto několik minut usmrtil třináct lidí.

Anders prošel téměř celý ostrov. Střílel na všechny, které spatřil. Několik obětí v sobě mělo i pět kulek. Střílel jak na ty, kteří se snažili utéct či schovat, tak i na ty, kteří se pokoušeli uplavat.

V 18:27, tedy hodinu po prvním tísňovém volání z Utoyi, dorazila zásahová jednotka na ostrov. Anders chodil a zabíjel do té doby, než ho našla policie. Když ho policie objevila, bez váhání se vzdal. Při zadržení jim řekl, že proti samotné policii nic nemá a že se jedná čistě o politicky zaměřenou věc.

Začal výslech na ostrově. Breivik tvrdil, jak má stoupence po celé zemi a že může dojít k dalším útokům, nic z toho ale nebyla pravda. Aby začal vypovídat, měl na policii několik požadavků. Požadoval, aby např. měl ve vězení umožněno komunikovat prostřednictvím dopisů, chtěl přístup k počítači minimálně na osm hodin denně, přičemž ve všem mu bylo vyhověno. Svůj čin považoval jako záchranu Norska a tvrdil, že kdyby zavraždil např. někoho z vyšších představitelů Strany pokroku, nemělo by to takový efekt jako tento čin.

Za obhájce si zvolil Geira Lippestada. Také upravil svůj seznam požadavků, kde chtěl, aby během soudního procesu mohl na sobě mít templářskou uniformu, aby byl proces veřejný, byla přítomna média, aby nebyl ve věznici s muslimy, požadoval v počítači Photoshop, tiskárnu a mnoho dalšího. Za odměnu jim pak řekne, kde se nachází další lidé, tzv. spící buňky, které chystají další a další útoky, a oni tím tak zachrání přes více než tři sta tisíc životů. Tehdy jedné policistce řekl: *„Je to noční můra, kterou dle mě nemůžete pochopit, dokud ji sama nezažijete. A já doufám, že to nebudete muset zažít, protože to bylo peklo. Vztít někomu život. Byli tak vystrašení a křičeli hrůzou. Možná prosili o život. To si nepamatuju. Možná říkali: Prosím vás. Nestřílejte. Ale neudělali nic. Jen tam seděli. Byli jako ochromení. A tak jsem je popravoval. Jednoho po druhém.“*⁷³

Hlavní otázka soudu byla – přičetný nebo ne? Anders chtěl být přičetný, protože kdyby znalci z oboru psychiatrie a psychologie došli k opačnému závěru, všichni by měli Anderse za blázna a nepochopili by účel jeho činu. První dvojice odborníků přes lidskou

⁷³ SEIERSTAD, Åsne. Jeden z nás: Příběh o Norsku. Absynt, 2019, ISBN 978-80-8203-131-0., str. 437

duši ale dospěla k závěru, že Anders byl v době spáchání činu nepřičetný. Tvrdili, že Anders si myslí, že dokáže číst myšlenky ostatních, že se u něj projevují grandiózní bludy, vykazuje známky nejasného prožívání vlastní identity a tvoří neologismy, tj. užívá slova, která sám vymyslel, což může být součástí psychózy. Závěr? Paranoidní schizofrenie. Tento první rozsudek byl vyhotoven na podzim roku 2011. Proto těsně před Vánoci zavolal svému obhájci, aby udělal cokoli proto, aby byl prohlášen za přičetného. Nakonec tedy byli zvoleni další dva znalci, kteří Breivika opět vyšetřili. Tentokrát ho však prohlásili za přičetného s tím, že trpí disociální poruchou osobnosti s narcistickými rysy, postrádá empatii a považuje se za velmi výjimečného člověka, který touží po úspěchu.

16. dubna začalo hlavní líčení. Byla přítomna jak média z různých koutů světa, tak i rodiny obětí a kamery, které průběh soudu přenášely do dalších soudních místností. Soud trval celkem několik týdnů. Byl to nejsledovanější případ na světě. Když Anderse fotografové fotili, měl co dělat, aby potlačil úsměv. Na tento okamžik čekal celou dobu – byl konečně slavný. Před zahájením všech zasedání vždy pyšně hajloval. Obžaloba před soudem uvedla, že kvůli výbuchu bomby ve vládní čtvrti zemřelo celkem 8 lidí a na Utøye Anders sebral život celkem 69 lidem a několik desítek jich zranil.

U soudu byl také promítán Breivikův film, což ho velmi dojalo a musel potlačit slzy. To byl jediný moment u soudu, kdy Breivikovi bylo do pláče – ne kvůli obětem, jejich rodinám nebo traumatu, který způsobil pozůstalým, ale kvůli sobě. Byl na sebe pyšný, přeci jen promítali jeho film. Ten obsahoval např. fotografie zahalených těhotných muslimek, které nebyly těhotné a ve skutečnosti ukrývaly pod oděvem granáty, nebo také fotografie, které měly ukázat, jak se marxisté postupně zmocnili Evropy.

Během procesu dostal i Breivik slovo. Měl pro sebe vyhrazenou půl hodinu, na kterou si připravil proslov o třinácti stranách. Považoval to jako představení své knihy a obhajobu svých činů. Ty obhajoval tím, že občas je nutné spáchat menší zlo než zlo větší. Tím měl na mysli to, že je lepší zavraždit 77 lidí a zachránit tak etnikum a kulturu Norska, než aby došlo k občanské válce a zemřelo mnohem více lidí. Vlastně vykonal službu své zemi. Tvrdil, že zemřelí nebyli nevinné děti a lidé, ale političtí aktivisté a jejich organizace velmi připomínala Hitlerjugend. Pokračoval i nadále v tom, že muslimové mohou za všechno špatné – zničili Oslo, došlo ke vzniku ghett v místech, kde žili, pohrdali norskou kulturou a mnoho dalšího. Na závěr svého proslovu uvedl, že po celou dobu jednal v nutné obraně ve jménu své země a žádal o zproštění viny ve všech bodech obžaloby.

Další dny se probíral i samotný Breivikův život. Stále se řešila otázka, zda byl Anders příčetný či nikoli. Do místnosti chodil jeden odborník za druhým a ve vzduchu viselo napětí. Spasitelský syndrom, bludné grandiózní představy, disociální porucha osobnosti, nízká frustrační tolerance, nezodpovědný postoj vůči sociálním normám, disociální porucha s narcistickými rysy – přesně takto psychiatři charakterizovali Breivika. Ale pořád to neodpovídalo na otázku příčetný či ne. Když došlo na samotné řešení této otázky a Breivikovy mysli, rozzuřil se a začal křičet, že je to potupné a ať přestanou s živým vysíláním. Jeho obhájce požádal o vyloučení svědka, tedy psychiatra Malta, který zrovna dopodrobna rozebíral Andersův život. Toto soudkyně neakceptovala a Malt tak směl pokračovat, z čehož Anders nebyl vůbec nadšený, ale nic jiného mu nezbyvalo. Nakonec se Malt dostal k závěru, který zněl: *“Porucha autistického spektra nazývána také Aspergerův syndrom. Takoví lidé mají těžkosti s chápáním sociálních signálů. Činí jim také obtíže vžít se do myšlenek a pocitů druhých. Většina postižených jedinců se s touto chorobou snaží vyrovnat tak, že se z nich stanou experti na sociální interakci. Jsou velmi slušní, extrémně pořádní a pokoušejí se co nejlépe naučit pravidla hry. Pointou ale je, že mají celou dobu pouze teoretický vztah k empatii. Nedokážou trpět s druhými. Mohou mít přátele. Mohou také vést firmu. Jakmile se ale mají přiblížit někomu ve vztahu... A sdílet pocity... Nedokážou to. A tak se dostáváme k tomu nejdůležitějšímu a nejbolestnějšímu... Pamatuji si pana Breivika, jak vešel první den do soudní síně. Jako psychiatr samozřejmě přikládám velkou váhu prvním dvěma či třem milisekundám. Proto říkám, že jsem neviděl přicházet žádné monstrum, nýbrž hluboce osamělého muže... Hluboce osamělého... Který se bleskurychle stáhl do ulity a zatvrdil se.. Ale... Tam uvnitř je hluboce osamělý muž. Nesedíme tu jen s pravicovým extremistou a darebákem, sedíme tu i se svým bližním, který bez ohledu na to, co nám ostatním způsobil, trpí. Musíme se pokusit vcítit se do jeho mysli a porozumět jeho světu. Jeho osobnost se prolíná s ideologií pravicového extremismu a on se tak snaží dostat z vlastního vězení. Breivik při tomto pokusu zničil nejen svůj vlastní život, ale také životy mnohých dalších. Nacházíme se tu s bližním, který nebude sedět pouze ve svém vnitřním vězení, ale také ve vězení skutečném. Je důležité, abychom si uvědomili, že máme co dočinění s něčím více než jen s čistým pravicovým extremistem. Je to tragédie pro Norsko, pro nás a myslím si, že je to tragédie i pro pana Breivika.”*⁷⁴

⁷⁴ SEIERSTAD, Åsne. Jeden z nás: Příběh o Norsku. Absynt, 2019, ISBN 978-80-8203-131-0., s.519-520

Breivik si po celou dobu dělal poznámky. Když psychiatr domluvil, Anders tvrdil, že téměř nic z toho, co řekl, není pravda. Depresí nikdy netrpěl, osamělý nebyl, měl dva půlroční vztahy, ženy zbožňuje a ne nenávidí, jen nemá rád feminismus. A nezapomněl uvést, že tento případ se netýká oboru psychiatrie, ale politického extremismu, a proto by měli být vyloučeni všichni psychiatři jako svědci.

V následujících dnech vypovídalo několik dalších odborníků z oboru psychiatrie. Jedním z takových byl i psycholog Eirik Johannessen, který tvrdil, že u Breivika neobjevil nic, co by naznačovalo psychózu. Měl za to, že Breivik lže. Chce, aby vypadal jako zajímavý člověk, přičemž sám moc dobře ví, že žádná organizace jako Řád templářských rytířů, jejímž je údajně členem, ve skutečnosti neexistuje. Podle Johannessena byl Anders traumatizován neúspěchem a zklamáním, že se ideologie stala pro něj tou nejdůležitější věcí v životě a představovala pro něj záchranu. Dále celé dětství byl téměř pořád odmítán.

První znalecký posudek, který byl vypracován v listopadu, zněl, že Breivik byl nepřičetný a oba soudní psychiatři si za ním i nadále stáli.

Druhý pár soudních psychiatrů pak tvrdil, že Breivik byl přičetný, ale přesto připustili, že měli pochybnosti při stanovování jeho diagnózy. A to z toho důvodu, že např. Breivik během procesu neprojevil ani jednu emoce kromě té chvíle, kdy se promítal jeho film. Nakonec během procesu dovypracovali posudek, kde Anderse popsali jako zvláštní případ. Při výpovědi u soudu pak odstoupili od původní diagnózy disociální poruchy osobnosti a nechali jen narcistické rysy. Přesto však trvali na tom, že Breivik byl přičetný.

24. srpna 2012 soud vynesl rozsudek: *“Anders Behring Breivik, narozený 13. února 1979, se odsuzuje za trestný čin podle paragrafu 147a, odstavec jedna, písmena a a b Trestního zákoníku (...) k trestu odnětí svobody s možností prodloužení...”*⁷⁵ Breivik se usmál. Dostal nejpřísnější trest, tedy dvacet jedna let, který mu mohou prodloužovat až do smrti. To mu bylo ale jedno, důležité pro něj bylo, že byl uznán jako přičetný.

8.1 Autorčin názor

Anders je dle mého názoru typickým příkladem masového vraha, který se mstí společnosti za to, že ho celou dobu odmítala. Vše začalo přáteli, se kterými sprejoval, dále byl odmítnut otcem, dalšími přáteli, kteří nechápali jeho politické smýšlení, oblíbenou politickou stranou, a nakonec i těmi, které obdivoval. Osobně si myslím, že

⁷⁵ SEIERSTAD, Åsne. Jeden z nás: Příběh o Norsku. Absynt, 2019, ISBN 978-80-8203-131-0., str. 527

Anders byl během útoku zcela přičetný. Svůj plán měl promyšlený do detailů a je až obdivuhodné, jak měl zcela vše propočítané.

Co už tak obdivuhodné není, je to, jak v tomto případě naprosto selhala norská policie. Ta jen svými chybami nahrála Andersovi do karet. Věřím, že kdyby byly stanoveny nějaké postupy a policie dělala to, co má, útoku na Utoye mohlo být zabráněno.

9 KONSTRUOVANÝ ROZHOVOR

Udělat rozhovor se sériovým či masovým vrahem bylo jedním z autorčiniých osobních cílů této práce. Bohužel však většina masových vrahů po vraždě spáchá sebevraždu a sérioví vrazi v ČR jsou často nedohledatelní.

V rámci této práce byl kontaktován pan Stodola, pan Zelenka, který je známý také jako Heparinový vrah, sériová vražedkyně Jaroslava Fabiánová, která odpověděla slovy: „*Vážená slečno, najděte si objekt ke zkoumání jinde,*“ a psychopatolog Andrej Drbohlav, který kvůli své časové vytíženosti musel rozhovor odmítnout. První dva oslovení vrazi neodpověděli na žádost o rozhovor vůbec.

Nakonec se však ozval vrah z Valdic, který byl odsouzen za 2 vraždy, pokus o vraždu, ublížení na zdraví a výtržnictví. Souhlasil, že rozhovor přes dopisy udělá, pokud bude moci zůstat v anonymitě, s čímž autorka práce souhlasila.

Z rozhovoru byly vybrány nejzajímavější otázky.

Otázka č. 1: Jak byste popsal své dětství, případně dospívání? Byl jste problémový?

„Od narození, zhruba do svých dvou let, jsem byl v kojeneckém ústavu. Máma se o mě nemohla starat, protože neměla bydlení a práci. V těch 2 letech si mě vzala babička. Do 6 let jsem měl dětství jako každý. Rodina, která mě měla ráda, hráli si se mnou, dali mi vše, co jde dítěti dát. Jenže se stávalo, že kvůli práci jsem býval doma i sám. Mně to nevadilo, protože jsem samotu vyhledával a o péči jsem sám moc nestál. Všimli si toho i ve školce a poslali mě na psychiatrické vyšetření. No a to jsem poprvé skončil na psychiatrii. Nasadili mi nějaké léky a pustili domů.

V tu dobu jsem začínal hrát hokej, dost rychle jsem sílil a byl jsem i dobrý obránce, ale můj psychický stav se horšil. Nesnáším „autority“, lidi, kteří zneužívají svoji moc či profesi, lidi, kteří se na někoho povyšují nebo dokonce šikanují. A jak už to bývá, nebyl jsem pouze s rodinou, ale i s jinými lidmi, kteří více či méně měli nějakou tuto vlastnost. Takže čím dál tím víc jsem měl „problémy“, padla nějaká facka, tvrdší slovo, vzdor. Následovalo další vyšetření a léky. Psychiatr doporučil, abych se ještě věnoval něčemu, kde vybiju energii. Tak jsem začal chodit na karate. To mě moc bavilo a opravdu jsem to měl rád.

Jenže škola, kam jsem chodil, brala problémové děti a rozmáhala se tam šikana. Takže vždy když nastala situace, že někdo napadl mé spolužáky nebo mě, tak jsem to řešil fyzicky. A jak jsem na tom byl ještě fyzicky dobře, znalost z karate a moje psychika, tak jsem většinou byl ten, co vyhrál, ale zároveň si učitelé mysleli, že jsem to já, kdo problémy vyvolává. A tak jak jsem rostl, tak moje obrana byla víc a víc agresivní. Jestli jsem byl problémový dítě? Ti, co mě opravdu znají řeknou, že ne. Ti, co mě znají jen povrchně řeknou, že ano.“

Otázka č.2: Jaký jste měl vztah s otcem?

„Žádný, protože svého tátu jsem poznal až když mi bylo 18 let.“

Otázka č.3: Jaký jste měl vztah s matkou?

„Úplně normální až na některé výlevy, které jsou v každé rodině.“

Otázka č. 4: Měl jste nějaké sourozence? Pokud ano, jaký jste měl vztah s nimi?

„O 10 let mladšího brácha, ale máme vztah jako dvojčata. Jeden na druhého máme velký vliv.“

Otázka č.5: Jaké jste měl vztahy s vrstevníky?

„Skoro žádné. Vždy, když jsem někde vyhledal nějakou společnost, tak to byli lidi od 30+ let.“

Otázka č.6: Měl jste v dětství sklony k agresi/násilí?

„Neměl, ale když byla potřeba, tak jsem byl extrémně nebezpečnej. Hlavně když jsem bránil rodinu nebo někoho na kom mi záleželo, a to mám dodnes.“

Otázka č.7: Byl jste v dětství týrán, případně šikanován?

„Ano, v ústavu, a to většinou ze strany vychovatelů.“

Otázka č. 8: Užíval jste v dospívání nějakých návykových látek (alkohol, drogy, prášky)? Pokud ano, poprosím jak dlouho a co jste užíval? A ovlivnilo Vás to nějak?

„Z drog jsem vyzkoušel vše, ale nejvíc a nejdýl jsem užíval heroin, a to 3 roky. Alkohol samozřejmě taky. Prášky pouze ty, které jsem měl předepsané, ale nikdy jsem je nezneužil. Když jsem byl pod nějakým vlivem, tak jsem byl společenský, vtipný a ty lidi mě měli i rádi.“

Otázka č. 9: Poprvé jste vraždil, když Vám bylo pouhých 15 let. Uvědomoval jste si v té době, co děláte? Bylo to plánované nebo se sešlo v ten rok moc věcí a Vy jste zkrátka „ztratil nervy“?

„Plánovaný to určitě nebylo. Proběhla hádka a padly tam urážky a slovní útoky na mojí mámu. Mně se zatmělo a dopadlo to tak jak to dopadlo.“

Otázka č. 10: Jako mladistvý jste skončil v „past'áku“. Jaké to tam bylo?

„Mezi klukama docela v pohodě, tam jsem získal pár přátel. Jo byla tam šikana, rvačky, člověk musel být trochu víc drsněj, ale dalo se to. Mnohem horší to bylo s vychovateli. Místo aby nás nějak vedli a naučili se nám trochu nahradit rodinu, tak to byl pravý opak.“

Otázka č. 11: Měl jste někdy práci? Jaké zaměstnání jste vykonával a jak dlouho? Případně proč jste v práci skončil?

„Prodavač v Plusu, tam jsem skončil asi po třech měsících, protože jsem dostal lepší nabídku v betonárce a tam jsem dělal než mě zavřeli.“

Otázka č. 12: Jak byste popsal své činy? Jednal jste ze vzteku? Uvědomoval jste si v tu chvíli, co děláte?

„Vždy jsem to vnímal, že jsem udělal správnou věc, jelikož jsem někoho bránil nebo se ho zastával. Jasně, vražda není důvodná na 99% nikdy.“

Otázka č. 13: Doživotí jste dostal, když Vám bylo jen 23 let. To lidé začínají „žít“. Není Vám to líto, že pravděpodobně zbytek svého života strávíte ve vězení?

„Mě neštvte, že jsem tady kvůli mně, ale že nemohu být se svoji rodinou a být jim nápomocen.“

Otázka č. 14: Věříte, že kdyby Vás jednoho dne nakonec propustili, zvládl byste žít spořádaný život?

„Po letech strávených tady určitě ne.“

Otázka č. 15: Litujete svých činů?

„Vůbec ne.“

Otázka č. 16: Teď bych chtěla, abyste se zamyslel a odpověděl dle sebe. Myslíte si, že se lidé rodí jako potenciální vrazi, nebo to z nich „udělá“ společnost?

„To je těžká otázka. Já si myslím, že to v sobě má úplně každý. Už jenom v rámci evoluce, ale minimálně z 80% záleží, kde a s kým ten jedinec žije a těch 20% psychický stav, konkrétní situace. Ale podle mých zkušeností je toho schopný úplně každý.“

9.1 Autorčin názor:

Vrah, který rozhovor poskytl, na mě působil velmi ochotně a mile. Přestože se původně nechtěl bavit o rodině, veškeré mé otázky zodpověděl. Jak ale lze vidět, i on se izoloval od společnosti, měl sklony k agresivnímu chování a byl obětí šikany ze strany

dozorců v ústavu. Je možné, že mu chyběla v rodině autorita – tedy otec, kterého poznal až v osmnácti letech, jak zmiňuje.

Vraždění šlo též ruku v ruce s návykovými látkami, přesto však zvládal pracovat. Zarážející je ale to, že svých činů vůbec nelituje. A nelituje ani sám sebe a nesnaží se získat ničí soucit.

ZÁVĚR

Sérioví a masoví vrazi jsou velice rozsáhlým tématem a cílem této práce bylo zdůraznit ty nejdůležitější aspekty týkající se tohoto tématu. Byly popsány typologie těchto pachatelů, vybrané behaviorálně patologické fenomény vývoje či psychopatologické aspekty. Součástí práce je i metodika „*Uteč-schovej se-bojuj*“, která radí, jak se zachovat při útoku šíleného střelce.

Pachatelům těchto vražd by měla být věnována větší pozornost, a to zejména pachatelům masových vražd. Žijeme ve světě, kde jsou lidé k sobě více zlí než milí, což některé může poznamenat více, než můžeme předpokládat. Zejména pak na školách by učitelé měli věnovat pozornost dětem, které vykazují znaky, jež jsou typické pro školní střelce. I když si většina lidí myslí, že útoky šílených střelců u nás v České republice nehrozí, myslím si, že je to jen otázka času, než k takovému útoku dojde.

Cílem této práce bylo čtenářům dokázat, že lidé se zlí nerodí. Díky praktické části bylo možné ukázat, že více než polovina ze zkoumaných 30 sériových vrahů byla v dětství nějakým způsobem týrána či zneužívána. Potvrzeno to bylo i na kazuistice, která byla věnována mému oblíbenému sériovému vrahovi – Tedovi Bundymu. I kazuistika o Breivikovi potvrdila, že přestože spáchal tak brutální čin, lze v jeho životě najít něco, co by nám dokázalo jeho čin lépe pochopit, a to fakt, že byl celý život odmítán.

Na závěr byl uveden rozhovor s dvojnásobným vrahem, který mé tvrzení potvrdil. Přestože přímo nespadá ani do jedné ze zkoumaných skupin vrahů, i on ukázal, že se v dětství setkal s týráním.

Na závěr bych ráda uvedla citát od Ladislava Fukse z knihy *Spalovač mrtvol*, který mě inspiroval k napsání této práce: „*Z kolika zlých lidí by se stali dobří, milí, kdyby se našel někdo, kdo by je pochopil, kdo by jim porozuměl, trochu tu jejich vyprahlou duši pohladil.. vždyť snad každý člověk potřebuje lásku, vždyť snad dokonce i ta policie, která stíhá prostituci, potřebuje lásku, zlí lidé jsou zlí jen proto, že jim nikdo nikdy trochu lásky neposkytl..*“⁷⁶

⁷⁶ FUKS, Ladislav. *Spalovač mrtvol*. Vydání sedmé, v EMG čtvrté. Praha: Odeon, 2017. ISBN 978-80-207-1778-8, str. 8

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

Knihy a periodika

1. DRBOHLAV, Andrej. Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti. Vyd. 6. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), 466 s. ISBN 978-80-247-4371-4
2. MORROW, Jason Lucky. Zapomenutí sérioví vrazi. Přeložil Štěpán PALA. Praha: Dobrovský, 2016. Knihy Omega, 269 s. ISBN 978-80-7390-424-1
3. BOURGOIN, Stéphane. Bestiální vrazi: autentické výpovědi o sériových vrazích. Plzeň: Nava, 1994, 223 s. ISBN 80-85254-35-2.
4. HOFMANOVÁ, Jiřina. Behaviorální analýza: metoda sestavování kriminálního profilu pachatele. 2010. Praha: Jaroslav Hofman, 2010, 324 s. ISBN 978-80-904379-0-6.
5. INNES, Brian a Viktorín ŠULC. Nejkrutější zločiny v dějinách. Frýdek-Místek: Alpress, 2007, 208 s. ISBN 978-80-7362-495-8.
6. PINCUS, Jonathan H. Masoví vrazi. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, 205 s. ISBN 80-7106-584-6.
7. CROW, Maurice. Sérioví vrazi. Čestlice: Rebo, 2010. Velké kriminální případy (Rebo), 224 s. ISBN 978-80-255-0428-4
8. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk), 445 s. ISBN 80-86473-86-4.,
9. VETEŠKA, Jaroslav a Slavomil FISCHER. Psychologie kriminálního chování: vybrané otázky etiologie, andragogické intervence a resocializace. Praha: Grada, 2020. Psyché (Grada), 208 s. ISBN 978-80-271-0731-5.,
10. PAVLOVSKÝ, Pavel. Soudní psychiatrie a psychologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012. Psyché (Grada), 232 s. ISBN 978-80-247-4332-
11. SLUŠNÝ, Jaromír. Nejděsivější československé zločiny. 3. vydání. Praha: XYZ, 2019, 204 s. ISBN 978-80-7597-350-4.
12. DRBOHLAV, Andrej. Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada), 311 s. ISBN 978-80-247-5599-1

13. Krimi Revue speciál: Československá krvavá galerie nejsurovějších zabijáků. 2019, 114 s. Praha: RF Hobby, 2019
14. Krimi Revue: Největší české kriminalistické pomníčky. 2021. RF-Hobby s.r.o, 2021, 90 s. ISSN 1804-8455.,
15. ZRZAVÝ, Jan. Proč se lidé zabíjejí: evoluční okno do lidské duše. 2., přepracované vydání. V Praze: Stanislav Juhaňák - Triton, 2017, 137 s. ISBN 978-80-7553-221-3
16. HOLZÄPFELOVÁ, Blanka. Jeskyně Aspergerů. Praha: Pointa, 2021, 85 s. ISBN 978-80-7650-343-4
17. SEIERSTAD, Åsne. Jeden z nás: Příběh o Norsku. Absynt, 2019, 584 s., ISBN 978-80-8203-131-0.
18. FUKS, Ladislav. Spalovač mrtvol. Vydání sedmé, v EMG čtvrté. Praha: Odeon, 2017, 141 s. ISBN 978-80-207-1778-8,

Elektronické zdroje

1. FBI. FBI - Federal Bureau of Investigation [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>
2. Spree Killer - TV Tropes. TV Tropes [online]. [cit. 2022-02-04]. Dostupné z: <https://tvtropes.org/pmwiki/pmwiki.php/Main/SpreeKiller>
3. Charles Cullen | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.C/c/cullen-charles.htm>
4. Joseph Paul Franklin | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.F/f/franklin-joseph.htm>
5. Herman Drenth | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.D/d/drenth-herman.htm>
6. Rory Conde | Murderpedia, the encyclopedia of murderers. Murderpedia, the encyclopedia of murderers [online]. [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.C/c/conde-rory.htm>

7. Alfred Leonard CLINE. Murderpedia [online]. b.r. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://murderpedia.org/male.C/c/cline-alfred.htm>
8. Enuréza – WikiSkripta. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: <https://www.wikiskripta.eu/w/Enur%C3%A9za> [cit. 2022-03-19].
9. [online]. Dostupné z: http://www.idnes.cz/karlovy-vary/zpravy/nejvetsi-masova-vrazda-pred-90-lety-na-karlovarsku.A160408_124157_vary-zpravy_ba
10. Největší masová sebevražda všech dob: na příkaz vůdce se před 40 lety uprostřed džungle zabilo 900 lidí. Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s, 2018, 18. listopadu 2018 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/na-prikaz-vudce-se-zabilo-900-lidi-od-nejvetsi-masove-sebevrazdy-ubehlo-ctyricet-let.A181116_181743_ln_zahranici_ele
11. Jonestown — FBI. Welcome to FBI.gov — FBI [online]. [cit. 2022-03-17] Dostupné z: <https://www.fbi.gov/history/famous-cases/jonestown>
12. Elliot Rodger's YouTube video and 140 page manifesto on SyndicatedNews.NET - YouTube. YouTube [online]. Copyright © 2022 Google LLC [cit. 17.03.2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-okAStQbGLo&ab_channel=SyndicatedNews
13. The final report and findings of the safe school initiative: Implications for the prevention of school attacks in the united states [online]. Washington, D.C.: UNITED STATES SECRET SERVICE AND UNITED STATES DEPARTMENT OF EDUCATIO, 2004 [cit. 2022-03-29]. 39 str. Dostupné z: <https://www2.ed.gov/admins/lead/safety/preventingattacksreport.pdf>
14. Utíkej, schovej se, bojuj! In: Policie České republiky [online]. Policie České republiky – KŘP hlavního města Prahy, 2017, 7.6.2017 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>
15. E. DOUGLAS, John, Ann W. BURGESS, Allen G. BURGESS a Robert K. RESSLER. Crime Classification Manual: A Standard System for Investigating and Classifying Violent Crimes [online]. 2nd. San Francisco: Jossey-Bass, 2006 [cit. 2022-03-06]., ISBN 978-0-7879-8501-1, 555 str. Dostupné z: <https://oavcrime.com.br/downloads/CrimeClassificationManual.pdf>
16. Canter, David & Alison, Laurence & Alison, Emily & Wentink, Natalia. (2004). The Organized/Disorganized Typology of Serial Murder: Myth or Model?. Psychology, Public Policy, and Law. [online]. 47 str. 10. 293-320. 10.1037/1076-8971.10.3.293.

- Dostupné z:
https://www.researchgate.net/publication/232453753_The_OrganizedDisorganized_Typology_of_Serial_Murder_Myth_or_Model
17. MORTON, Robert J., Jennifer M. TILLMAN a Stephanie J. GAINES. Serial Murder: Pathways for Investigations. U.S.: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015. ISBN 1514682990 78 str.
 Dostupné z: <https://www.fbi.gov/file-repository/serialmurder-pathwaysforinvestigations-1.pdf/view>
18. HARBORT, S. and MOKROS, A. (2001) 'Serial Murderers in Germany from 1945 to 1995: A Descriptive Study', Homicide Studies, 5(4), str. 311-334. doi: 10.1177/1088767901005004005
 Dostupné z:
<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1047.5269&rep=rep1&type=pdf>
19. Felthous, Alan & Kellert, Stephen. (1987). Childhood cruelty to animals and later aggression against people: A Review. The American journal of psychiatry. 144. 710-7. 10.1176/ajp.144.6.710., str. 1113-11129
 Dostupné z:
https://www.researchgate.net/publication/19569919_Childhood_cruelty_to_animals_and_later_aggression_against_people_A_Review
20. Quick Look: 277 Active Shooter Incidents in the United States Between 2000-2018 — FBI. Welcome to FBI.gov — FBI [online]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/about/partnerships/office-of-partner-engagement/active-shooter-incidents-graphics>

Jiné zdroje

1. Přednáška: Psychologie masových vrahů, PhDr. Andrej Drbohlav, 16.10.2019, Plzeň
2. Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho [Conversations with a Killer: The Ted Bundy] [dokumentární film]. Režie: Joe Berlinger. USA, 2019, Netflix.